

AFGØRELSE om fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, jf. § 40.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Nordsjællands afgørelse af 1. oktober 2018 om fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter følgende matrikelnumre:

Gribskov Kommune:

Matr.nr. 4a, 4b, 4s, 4v, 4æ, 5b, 6ae, 6al, 6f, 6k, 6i, 6l, 6gog 32a, samt del af matr.nr. 5a, 6a, 6z, 4l, 6c og 7000d Villingerød By, Esbønderup.

Matr.nr. 1o, 1g, 6b, 10, 11b, 12b, 13 og 16a, samt del af matr.nr. 1i, 12a og 11a Esrum kloster, Esbønderup.

Helsingør Kommune:

Del af matr.nr. 6z Villingerød By, Esbønderup.

Matr.nr. 12f, samt del af matr.nr. 1c, 10c, 10e, 11k, 12e, 12g Plejelt By, Tikøb.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

Matr.nr. 1n, 4z, 4ø, 8, 10, 13b, 20a, 20b, 20c, 20d, 20e, 20f, 20g, 20h, 20i, 20k, 20l, 20m, 21a, 21b, 21c, 21d, 21e, 21f, 21g, 21h, 21i, 21k, 21l, 21m, 21n, 21o og 21p, samt del af matr.nr. 9a, 4y, 3a, 7b, 13a og 2a Havreholm By, Hornbæk.

Fredningen af Keldsø-området gennemføres med følgende bestemmelser, som herefter gælder for fredningen:

§ 1 Fredningens formål

Formålet med fredningen er

- at sikre og forbedre det nuværende egnskarakteristiske åbne landskab ved Keldsø-området med enge, moser, overdrev og småsøer,
- at sikre den biologiske mangfoldighed i området og forbedre levevilkårene for et rigt dyre- og planteliv,
- at beskytte de geologiske terrænformer,
- at sikre områdets kulturspor, og
- at forbedre adgangen til offentlig færdsel ad stier.

§ 2 Bevaring af området

Området skal bevares i dets nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring tillades ved dispensation. Dog er fredningen ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning i området med gendannelse af den naturlige hydrologi, herunder Kelds Ås mulighed for at bane sig vej over de naturligt laveste områder i terrænet eller gendannelse af hele eller dele af Keldsø og Keldsø Enge gennem en samlet plan.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med flerårige udsigtshæmmende afgrøder som f.eks. juletræer, energipil og elefantgræs ikke tilladt. Landbrugsarealerne skal holdes overvejende lysåbne. Fredningsnævnet kan meddele dispensation til plantning af læhegn og solitære træer, når plantningen er forenelig med bevarelsen af udsyn til og over fredningsområdet.

Stk. 2. Drift af arealer med beskyttede naturtyper skal ske i henhold til de enhver tid gældende regler herom.

Stk. 3. Eksisterende løvtræsarealer skal opretholdes.

Stk. 4. Eksisterende levende hegn må vedligeholdes ved enkelte genplantninger med hjemmehørende løvtræsarter.

Stk. 5. Permanent deponering og oplag af maskiner, effekter og materialer må ikke finde sted inden for fredningsområdet. Bestemmelsen er ikke til

hinder for oplag af markstakke med dybstrøelse, kompost, ensilage, wrapphø og halmballer, som har sammenhæng med udnyttelse af landbrugsjord i omdrift som hidtil.

Stk. 6. Dræning og vedligeholdelse af grøfter og vandløb reguleres af de til enhver tid gældende regler i vandløbsloven.

Stk. 7. Drikkevandsindvinding kan fortsætte som hidtil. Markvanding kan ske i henhold til de til enhver tid gældende regler herom i vandforsyningsloven.

Stk. 8. Havearealer må ikke udvides. Afskærmende beplantninger omkring driftsbygninger er tilladt.

§ 4 Byggeri m.v.

Der må ikke etableres nye boliger i området.

Stk. 2. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter, legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Stk. 3. Opsætning af solceller kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter forudgående godkendelse af fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Opførelse af pelsdyrfarme, fjerkræfarme, drivhusgartnerier og ridehaller er ikke tilladt.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for opførelse af sædvanlige skure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. vindmøller, solcelleanlæg og tankanlæg, transformerstationer og master. Eksisterende høchsitze kan fastholdes. Opførelse af fugletårne kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 2. Der må ikke anbringes campingvogne og lignende i det fredede område. Teltslagning kan finde sted i mindre omfang.

Stk. 3. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere er ikke tilladt. Dog kan den eksisterende skydebane på matr.nr. 5b Villingerød By, Esbønderup, fortsætte i det hidtidige lovlige omfang, men må ikke udvides.

Stk. 4. Der må opsættes sædvanlige landbrugshegn til husdyrbrug (neutralt trådhegn på hegnsplæ), som tillader vildtet at bevæge sig frit over arealerne. Det er desuden tilladt at bibeholde og opsætte "hestehegn" med op til tre tværliggende lægter. Hegnene skal holdes i jordfarver. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. blafrehegn.

Stk. 5. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden og med placering efter aftale med lodsejeren.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med pleje, anlæg af stier m.v., f.eks. stenter, drikkeanlæg og fangefolde.

§ 6 Terrænændringer m.v.

Terrænændringer og råstofudvinding er ikke tilladt. Dog kan der ske terrænændringer som led i en naturgenopretning eller som mindre terrænændringer i forbindelse med byggeri og anlæg efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 7 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love. Eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og markvejes nuværende tracé ændres, såfremt den samlede stiforbindelse gennem landskabet ikke afbrydes, og offentlighedens mulighed for at opleve det fredede område ikke forringes.

Stk. 3. Nye stier, der anlægges som et led i fredningen, skal etableres på plejemyndighedens foranledning inden 2 år. Etablering af stier skal udføres, så det ikke medfører udgift for ejer eller bruger.

§ 8 Naturpleje

Plejemyndigheden kan gennemføre pleje i henhold til den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse. Plejen tilrettelægges, så den opfylder fredningens formål. Plejen skal tilrettelægges med henblik på øget diversitet i forhold til den enkelte naturtype.

Stk. 2. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, og de senere for højst 10 år.

Stk. 3. Plejeplanen skal ud over initiativer til natur- og landskabspleje efter aftale med lodsejerne indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke og stenter.

§ 9 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

§ 10 Særbestemmelser

Det enligt stående fuldkronede markante løvtræ på matr.nr. 1 i Esrum Kloster, Esbønderup, må ikke fældes eller beskæres. Inden for kronens projektion (kronebredden), dog mindst 30 meter i diameter må der ikke sprøjtes, gødes og jordbehandles.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for anlæggelse af cykelstier langs asfalterede veje.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for, at det eksisterende, lovligt opførte udhus på 9 m² på matr.nr. 6b, Esrumkloster, Esbønderup, kan genopføres i den bræmme op mod matr.nr. 1n, Havreholm By, Hornbæk, hvor der ikke er beskyttede naturtyper. Fredningsnævnet skal godkende bygningens udformning, størrelse og placering

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentliggjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Indhold

1.	Indledning	8
2.	Baggrunden for fredningsforslaget	8
3.	Fredningens afgrænsning	9
4.	Beskrivelse af fredningsområdet	9
5.	Plan- og fredningsmæssige forhold.....	12
6.	Fredningsbestemmelser i fredningsforslaget.....	12
7.	Fredningsnævnets behandling af sagen	16
7.1	Fredningsnævnets behandling af sagen.....	16
7.2	Bemærkninger til sagen.....	17
7.2.1	Bemærkninger fra lodsejere	17
7.2.2	Bemærkninger fra Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen), Gribskov og Helsingør kommuner.....	21
7.2.3	Bemærkninger fra foreninger	22
7.3	Fredningsnævnets afgørelse og begrundelse.....	25
7.4	Fredningsbestemmelser som fastsat af fredningsnævnet	26
8.	Klager	29
9.	Bemærkninger til klagerne.....	33
9.1.1	Bemærkninger fra lb.nr. 19b, P1 og P2.....	33
9.1.2	Bemærkninger fra lb.nr. 19a, P3	34
9.1.3	Bemærkninger fra Helsingør Kommune	34
9.1.4	Bemærkninger fra Fredningsnævnet for Nordsjælland.....	34
9.1.5	Bemærkninger fra Danmarks Naturfredningsforening	35
9.1.6	Bemærkninger fra Miljøstyrelsen	36
9.1.7	Bemærkninger fra Gribskov Kommune.....	37
10.	Miljø- og Fødevareklagenævnets høringer af 18. maj, 7. juni, 22. juni og 31. juni 2021	38
10.1.1	Bemærkninger vedrørende lodsejeren med lb.nr. 13, P6s ejendom 38	
10.1.2	Bemærkninger vedrørende lodsejerne med lb.nr. 19b, P2 og P1s ejendom	38
10.1.3	Bemærkninger vedrørende sagsbehandlingen i fredningsnævnet, herunder offentliggørelse af fredningsforslaget	38
11.	Miljø- og Fødevareklagenævnets besigtigelse og offentlige møde	39
12.	Skriftlige indlæg efter det offentlige møde.....	40

12.1.1 Efterskrift fra [V3] af 24. september 2021	40
12.1.2 Høringssvar fra [V1] af 7. november 2021	40
13. Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen	41
13.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets indledende bemærkninger	41
13.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets generelle bemærkninger	42
13.2.1 Fredningens gennemførelse	42
13.2.2 Fredningens afgrænsning	42
13.2.3 Fredningens indhold.....	43
13.2.4 Øvrige bemærkninger.....	44
13.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse	45

1. Indledning

Fredningsnævnet for Nordsjælland har den 1. oktober 2018 truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune. Fredningsnævnet har samtidig i anledning af fredningen truffet afgørelse om erstatning i en separat afgørelse af 1. oktober 2018.

Fredningssagen blev rejst den 1. juli 2016 af Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsområdet omfatter arealer på ca. 308 ha. Størstedelen af arealet ejes af 24 private lodsejere, mens mindre arealer på i alt ca. 0,2 ha ejes af kommunerne.

Formålet med fredningen er navnlig at sikre og forbedre det nuværende egnskarakteristiske åbne landskab ved Keldsø-området med enge, moser, overdrev og småsøer, at sikre den biologiske mangfoldighed i området og forbedre levevilkårene for et rigt dyre- og planteliv, at beskytte de geologiske terrænformer, at sikre områdets kulturspor samt at forbedre adgangen til offentlig færdsel ad stier.

Fredningsnævnets afgørelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 40 er af et antal lodsejere, jf. § 43, stk. 2, nr. 1, og Danmarks Naturfredningsforening, jf. § 43, stk. 2, nr. 4, påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. § 43, stk. 1.

Den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal derfor efterprøve fredningsnævnets afgørelser i deres helhed, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Fredningsnævnet har endvidere den 14. juli 2019 efter miljøvurderingslovens § 10, jf. § 8, stk. 2, nr. 1, og nr. 2, jf. stk. 1, truffet afgørelse om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering i forbindelse med behandlingen af forslaget om fredning af Keldsø-området. Afgørelsen blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af to lodsejere i fredningsområdet. Nævnet traf den 16. juni 2020 afgørelse om ikke at give medhold i klagerne.³

2. Baggrunden for fredningsforslaget

Danmarks Naturfredningsforening har i fredningsforslaget anført, at fredningsområdet indeholder store landskabelige, geologiske, naturmæssige og kulturhistoriske værdier, og udgør samtidig en vigtig naturmæssig og rekreativ brik imellem andre fredede eller på anden måde beskyttede områder.

³ Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelser i sagsnr. 19/07113 og 19/07115.

Det fremgår af fredningsforslaget, at Danmarks Naturfredningsforening vurderer, at der er behov for en varig beskyttelse af landskabet og naturen i fredningsområdet, således at området fortsat fremtræder åbent uden udsigtsforstyrrende tilplantninger, skæmmende byggerier, tekniske anlæg eller råstofgravning, idet hverken planloven eller de generelle bestemmelser i naturbeskyttelsesloven yder en tilstrækkelig beskyttelse mod disse trusler.

Med henblik på at sikre og fremme landskabs- og naturværdier gennem en permanent ekstensivering af landbrugsdriften på den lavest beliggende del af den gamle søbund udtages med forslaget desuden et areal på ca. 45 ha, som omtrentlig svarer til den gamle søbund, helt af dyrkning, ligesom området ikke må drænes yderligere.

3. Fredningens afgrænsning

Fredningsområdet afgrænses mod vest af [A1], mod nord af [A2], mod øst af [A3] og mod syd af først [A4] og derefter [A5] syd om Esrum Mark.

4. Beskrivelse af fredningsområdet

Fredningsområdet grænser mod nord op til Ruslandfredningen, og syd for området ligger Gribskov. Mod vest og øst ligger henholdsvis Snævret Skov, Klosteris Hegn og Gurresø. Centralt i fredningsområdet ligger den afvandede Keldsø, der sammen med de omkringliggende arealer udgør et stort og sammenhængende græsningslandskab, som afvandes af Gurres Å, Keldsø Å, Pandehave Å og Esrum Å.

Det fremgår af fredningsforslaget, at Keldsø indtil engang i 1800-tallet var en mindre sø omgivet af mose- og engområder. Søen blev afvandet gennem åbne grøfter. Der er i dag småsøer fra tidligere tørvegravning og periodevis oversvømmelser af lavtliggende områder. Størstedelen af området anvendes i dag til bl.a. græssende dyr, herunder heste og køer. Der er mange kilder og kildefremspring på bakkerne i området, som indebærer, at de højtbeliggende marker får mose- og engpræg. I den sydøstlige ende, der ligger i Helsingør Kommune, er der en del tagrør, birkeskov, pile- og ellekrat.

Det fremgår af fredningsforslaget, at fredningsområdet udgør en kontrast til den tæt bebyggede nordkyst og de højtbeliggende skovområder i baglandet, samt at det er en stor kvalitet, at landskabet ikke er fragmenteret af bebyggelse og infrastruktur.

Landskabsformer og geologi

Det fremgår af fredningsforslaget, at landskabet omkring Keldsø er dannet i sidste istid. Landskabet fra Esrum Sø til nordkysten er i landskabsanalysen (SNS 2005) betegnet som et smeltevandslandskab af typen smeltevandsfloddal og litorinafjord.

Det fremgår videre af fredningsforslaget, at landskabet omkring Keldsø indeholder mange terrænformer, der er dannet af isen i forbindelse med afsmeltningen for ca. 11.000 år siden. Det formodes, at Keldsø er dannet i et dødishul. I den vestlige del af området er den grusede moræne angivet som et dødisrelief. Terrændannelsen i Keldsø-området er sammenhængende med landskabsdannelserne i Ruslandfredningen. I den østlige del af området frem til Gurre Å består smeltevandsaflejringerne af sand og grus. I den vestlige del er smeltevandsgruset opblandet med ler. Havreholm Ås, der er dannet af smeltevandsgrus, afgrænser fredningsområdet mod nordøst. På åsens sydvendte side er landskabet registreret som overdrev. Litorinahavet trængte ind i de tidligere smeltevandsdale. Ved Villingebæk strakte en fjordarm sig helt ind til Keldsø. Der opstod senere søer i de dybereliggende fjordarme, herunder Hornbæk Sø, Keldsø, Søborg Sø og Arresø.

Natur

Det fremgår af fredningsforslaget, at ca. 71 ha af området er eng og mose, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. I det nordøstlige hjørne af området er der et mindre areal med overdrevsnatur. En stor del af området er lavbundsareal og domineret af fugtighedsplanter. Sagsrejser har vurderet, at den botaniske tilstand ikke er specielt høj. Der er dog i mosen mod vest ved [A1] registreret krebsklo, og der er også på skrænterne i området registreret orkideen skovhullæbe.

Sagsrejser har anført, at særligt fuglelivet i området er bemærkelsesværdigt, da området tiltrækker mange vandfugle, bl.a. store flokke af sangsvaner og forskellige arter af gæs og ænder. Endvidere fouragerer en række arter af rovfugle, herunder fjeldvåge, blå kærhøg, musvåge, vandrefalk og duehøg, i fredningsområdet. Det fremgår, at også rød glente efter 100 års fravær har ynglet i fredningsområdet siden 2007.

I forårstiden er der store flokke af trækfugle i området, og Keldsø er ifølge sagsrejser et af de få steder i Nordsjælland, hvor flokke af traner overnatter og trækker videre eller slår sig ned. Det fremgår videre af fredningsforslaget, at et meget stort antal øvrige fuglearter ses i området, såsom sumpmejse, rødrygget tornskade, rørdum og rørhøg, vibe, lærke, gulspurv, græshoppesanger, tårnfalk, agerhøne, landsvale, sjagger, vipstjert, stillits, skovspurv, skovdue, ugler, nattergal, ravn, gøg, rødhals og stor flagspætte.

Der er også forskellige arter af pattedyr, herunder flagermus, rådyr, dådyr, ræv, hare, grævling, pindsvin og mårdyr, som holder til i Keldsø-området. Der ses også vandrende kronvildt. De mange småsøer begrundes forekomst af krybdyr, såsom snog, stålorm og skovfirben, butsnudet frø og stor vandsalamander. Ligeledes holder et stort antal insektarter til i området.

Kulturhistoriske spor

Det fremgår af fredningsforslaget, at Keldsø-området i den overordnede planlægning er betegnet som et særdeles værdifuldt kulturhistorisk interesseområde for oldtid og middelalder. Der er gjort fund af bopladser fra jæger- og bondestenalderen, samt flere fund fra særligt fra bronze- og jernalderen.

Det fremgår videre af fredningsforslaget, at [V2], der blev anlagt i 1173, annekterede de omkringliggende landsbyer, herunder for fredningsområdets vedkommende Villingerød, Havreholm, Plejelt og Såne, der efter annekteringen blev ladegårde under klostret. Keldsø-området indgik som vanger til kongemagtens opdræt af Frederiksborgheste.

Esrums Kanal blev anlagt i 1802-1805 som vandvej fra Esrum Sø til Kattegat med henblik på transport af træ fra Gribskov til omladepladsen ved Hulerød, hvorfra træet blev sejlet til København. Der skulle ledes vand fra områdets åer til kanalen for at sikre tilstrækkeligt med vand i kanalen.

Danmarks Naturfredningsforening finder på den baggrund, at det foreslåede fredningsområde med sin karakter af velbevaret græsningslandskab og afgrænsningen mod nord og øst af de middelalderlige vejforløb, [A2] over åsen og [A3] gennem Havreholm, har en stor naturhistorisk fortællerværdi.

Offentlighedens adgang

Man kan i dag bevæge sig i østvestlig-retning gennem fredningsområdet ad den internationale pilgrimsrute og ad markveje og stier fra Havreholm til [A5].

Der er i imidlertid ikke en ubrudt nordsyd-gående forbindelse med tilslutning til Ruslandfredningens stisystem. Sagsrejser har derfor foreslået, at den sti, der i dag ender blindt ved skydebanen mod syd, forlænges, således at den fortsættes langs Gurre Å til den øst-vestgående sti. Sagsrejser har videre foreslået at etablere en sti, der forbinder den kommende sti langs Gurre Å og den eksisterende sti til Ruslandfredningen. Denne forbindelsessti skal forløbe parallelt med [A2] langs vejens sydside. Endelig har sagsrejser foreslået at forbinde den eksisterende sti fra det foreslåede fredningsområdes østlige skel ved [A2] med en delvist eksisterende sti inde i fredningsområdet og at forlænge og forbinde denne til det foreslåede nye stiforløb sydpå fra skydebanen.

Sagsrejser har over for fredningsnævnet præciseret, at de nye stier i området tænkes anlagt som trampestier.

Naturpleje, vandindvindingsinteresser og Natura 2000

Det fremgår af fredningsforslaget, at der som led i naturplejeaftaler mellem Helsingør Kommune og lodsejere i den østlige del af det foreslåede

fredningsområde sker afgræsning af store dele af engen i den tidligere søbund, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Det foreslåede fredningsområde indgår i et område, der er udpeget som særligt drikkevandsområde, og der er i kanten af området flere mindre vandboringer.

Der indgår ikke Natura 2000-områder i det foreslåede fredningsområde. Umiddelbart nord for området ligger Natura 2000-område Rusland, der består af habitatområde nr. 116, og vest for ligger Natura 2000-område nr. 133 Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov, der består af Habitatområde nr. 190.

5. Plan- og fredningsmæssige forhold

Planmæssige forhold

Fredningsområdet er beliggende i landzone. Der er ikke arealer inden for det foreslåede fredningsområde, der er omfattet af en lokalplan.

I Kommuneplan 2013-2025 for Gribskov Kommune er området beskrevet som et større uforstyrret landskab og lavbundsareal med kulturhistorisk værdi. Området er beliggende inden for landskabsudpegningen ved Esrum Sø og Esrum Ådal.

I Kommuneplan 2013-2025 for Helsingør Kommune er Keldsø-området udpeget som naturnetværk, bevaringsværdigt landskab, værdifuldt kulturmiljø og lavbundsareal. Endvidere er det beskrevet som egnet vådområde i forbindelse med de statslige vandmiljøplaner. Det er kommunens målsætning at friholde lavbundsarealer for byggeri og anlæg for at bevare den eksisterende natur, genoprette vådområder og minimere konsekvenserne af oversvømmelser.

Hele Keldsø-området er udpeget til særligt følsomt landbrugsområde i forhold til natur og overfladevand.

Eksisterende fredninger

Der er ingen eksisterende fredninger inden for fredningsområdet.

6. Fredningsbestemmelser i fredningsforslaget

Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag af 1. juli 2016 indeholdt følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Formålet med fredningen er

- at sikre og forbedre det nuværende egnskarakteristiske åbne landskab ved Keldsøområdet, der med enge, moser, overdrev, småsøer og vandløb danner stor variation i landskabet,
- at sikre og øge den biologiske mangfoldighed i området og forbedre levevilkårene for et rigt dyre- og planteliv,

- at beskytte de geologiske terrænformer og sikre deres formidling,
- at sikre områdets kulturspor,
- at fastholde offentlighedens ret til færdsel samt sikre og forbedre adgangsmulighederne gennem et fastlagt stisystem og
- at sikre mulighed for naturpleje.

§ 2 Bevaring af området

Området skal bevares i den nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation. Dog er fredningen ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning i området med gendannelse af den naturlige hydrologi, herunder Keldsø Å's mulighed for at bane sig vej over de naturlig laveste områder i terrænet eller gendannelse af hele eller dele af Keldsø og Keldsø enge, der sker på baggrund af en samlet plan.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning samt flerårige udsigtshæmmende afgrøder som f.eks. juletræer, energipil og elefantgræs ikke tilladt. Landbrugsarealerne må ej heller gro til men skal uanset driften holdes lysåbne. For arealer vist med særlig signatur, (udyrket areal), henvises til § 10, stk. 1.

Stk. 2. Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 må ikke tilstandsændres, herunder omlægges, gødskes, sprøjtes eller kalkes. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Stk. 3. Eksisterende løvtræsarealer skal opretholdes.

Stk. 4. Der må ikke etableres nye læhegn. Eksisterende læhegn må vedligeholdes ved enkelte genplantninger med hjemmehørende løvtræarter. Historiske læhegn skal bevares til de forgår af sig selv. I forbindelse med første plejeplan udpeges de historiske læhegn.

Stk. 5. Deponering og permanent oplag af maskiner må ikke finde sted inden for fredningsområdet.

Stk. 6. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn. Eksisterende dræn og grøfter kan fastholdes og vedligeholdes men må ikke intensiveres. Vandløbsbygværket under broen ved [A1], Keldsø Å, må ikke ændres for større vandgennemstrømning (vandsluget).

Stk. 7. Drikkevandindvinding kan fortsætte som hidtil.

Stk. 8. Haver kan, uanset ovennævnte bestemmelser, udnyttes som hidtil og herunder tilplantes eller omlægges på sædvanlig vis, men havearealerne må ikke udvides. Afskærmende beplantning omkring skæmmende driftsbygninger er tilladt.

§ 4 Byggeri mv.

Der må ikke etableres nye boliger i området, herunder hverken i eksisterende bebyggelse eller som nybyggeri. Dette gælder dog ikke medhjælper- og generationsskifteboliger, der på fredningstidspunktet lovligt kan etableres i medfør af Lov om planlægning § 36 stk. 1 nr. 12 (på landbrug større end 30 ha).

Stk. 2. Der må ej heller opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer som er omfattet af fredningskortets signatur ”hus med have og gårdspladsareal”.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for ombygning af eksisterende bygninger eller for udvidelse af eksisterende lovlige boliger op til 250 m² bruttoetageareal efter fredningsnævnets godkendelse for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering. Opsætning af solceller kræver tillige fredningsnævnets godkendelse. Fredningen er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger.

Stk. 4. Bygninger som er nødvendige for landbrugsdriften kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter forudgående godkendelse af fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Oprettelse af pelsdyrfarme og fjerkræfarme uden for eksisterende bygninger samt oprettelse af drivhusgartnerier er ikke tilladt, da disse vurderes at være særligt landskabeligt skæmmende.

Stk. 6. Der er ligeledes forbud mod opførelse af ridehaller.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets godkendelse af udformning, størrelse og placering.

Stk. 8. Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, solcelleanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Stk. 2. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Stk. 3. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere mv. er ikke tilladt. Dog kan den eksisterende skydebane på matr.nr. 5b Villingerød By, Esbønderup fortsætte i hidtidige lovlige omfang, men må ikke udvides.

Stk. 4. Der må alene opsættes sædvanlige landbrugshegn til husdyrbrug (neutralt trådhegn på hegnspele), som tillader vildtet at bevæge sig frit over arealerne. Hegnene skal holdes i jordfarver og usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. blafrehegn og træhegn (hestehegn).

Stk. 5. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden og med placering efter aftale med lodsejeren.

Stk. 6. Der må ikke anlægges nye veje eller ændres belægning på eksisterende veje. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med

eksempelvis sten, brædder eller grus er tilladt. Nye stier, som efter fredningen er tilladt, kan etableres.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med pleje, anlæg af stier mv., f.eks. stenter, drikkeanlæg, fangfolde og lignende. Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for etablering af cykelstier langs de større veje inden for fredningsområdet efter fredningsnævnets godkendelse. Langs [A1] skal eventuel cykelsti etableres således, at den ikke skjuler den gamle stenbro på vejens østlige side.

§ 6 Terrænændringer mv.

Terrænændringer herunder råstofindvinding er ikke tilladt. Dog kan der ske terrænændringer som led i en naturgenopretning, jf. § 2, eller som mindre terrænændringer i forbindelse med byggeri og anlæg efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 7 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og markvejes nuværende tracé kan ændres, såfremt den samlede stiforbindelse gennem landskabet ikke afbrydes, og offentlighedens mulighed for at opleve det fredede område ikke forringes.

Stk. 3. Senest 1 år efter fredningens gennemførelse skal de på fredningskortet angivne nye stier etableres på plejemyndighedens foranledning.

§ 8 Naturpleje

Plejemyndigheden gennemfører pleje af de fredede arealer. For pleje gælder den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer. Plejen tilrettelægges, så den opfylder fredningens formål, og således at de arealer, der i medfør af fredningen udgår permanent af omdrift, holdes lysåbne tilsvarende beskyttede enge og overdrev inden for fredningsområdet.

Moseområderne plejes, så de holdes overvejende lysåbne. Plejen skal i øvrigt tilrettelægges med henblik på øget biodiversitet i forhold til den enkelte naturtype.

Stk. 2. Gribskov og Helsingør kommuner er plejemyndighed på de private og kommunalt ejede arealer, mens Naturstyrelsen er plejemyndighed på de statsejede arealer.

Stk. 3. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 1 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Stk. 4. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt eventuelle detailændringer i almenhedens

adgangsret. Plejeplanen skal udmønte fredningens formål, og kan ud over initiativer til natur- og landskabspleje indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke, affaldskurve og stenter, samt opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Stk. 5. Der skal gives grundejere, forpagtere og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Stk. 6. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for fredningsnævnet til afgørelse.

§ 9 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

Stk. 2. Dog må der kun helt undtagelsesvist ske regulering af vildt uden for jagtsæsonen.

Stk. 3. Der må ikke opdrættes eller udsættes vildt.

§ 10 Særbestemmelser

Det med særlig signatur viste areal på del af matr.nr. 1i Esbønderup Kloster, Esbønderup, del af 4a, 5a og 5b Villingerød By, Esbønderup samt del af 20a, 20b, 20c, 20d og 21o Havreholm By, Hornbæk der er angivet med særlig signatur på fredningskortet, skal henligge udyrket og må ikke opløjes, gødskes, sprøjtes eller kalkes. Der må ej heller drænes yderligere.

Stk. 2. Nåletræer på del af matr.nr. 2a Havreholm By, Hornbæk i Helsingør kommune skal afdrives, når de er hugstmodne, dog senest 6 år efter fredningens gennemførelse. Der må ikke genplantes efter hugst.

Stk. 3. Det enligt stående fuldkronede markante løvtræ på matr.nr. 1i Esrumkloster, Esbønderup må ikke fældes eller beskæres. Inden for kronens projektion (kronebredden), dog mindst 30 m i diameter, må der ikke sprøjtes, gødes og jordbehandles.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf.

Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 12 Retsvirkning

Midlertidig retsvirkning af forslaget træder i kraft så snart

Fredningsnævnet har offentliggjort forslaget i Statstidende. Det har som konsekvens at søbunden i den tørlagte Keldsø, jf. særlig signatur på fredningskortet, ikke må opdyrkes så længe sagen verserer.

7. Fredningsnævnets behandling af sagen

7.1 Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet afholdt den 27. oktober 2016 offentligt møde om fredningen med efterfølgende besigtigelse.

Fredningsnævnet udsatte den 10. juni 2018 afgørelsen i sagen til den 1. oktober 2018, jf. naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 3.

7.2 Bemærkninger til sagen

Der indkom såvel i forbindelse med det offentlige møde som skriftligt bemærkninger til og indsigelser imod fredningsforslaget.

Det blev navnlig gjort gældende, at en fredning er unødvendig, da både de naturmæssige, de landskabelige og de biologiske værdier er tilstrækkeligt sikrede ved den eksisterende lovgivning. Herudover blev fredningens afgrænsning drøftet.

7.2.1 Bemærkninger fra lodsejere

[V3] udtalte sig imod fredningen, og tilkendegav, at fredningen bør begrænses mest muligt, hvis den alligevel gennemføres. Foreningen gjorde gældende, at principperne for en fremtidig naturindsats bør nytænkes, således at den enkelte lodsejers oplevelse af ejerskab sættes i centrum og naturhensyn, og landbrugsdrift ikke nødvendigvis opfattes som modstillede interesser.

[V3] anførte, at områdets landskabelige kvaliteter og dets flora og fauna må tilskrives den pleje og ekstensive drift, som er udført af nuværende og tidligere generationer af lodsejere i området, og at Gribskov og Helsingør kommuner ikke kan forventes at være i stand til på tilsvarende vis at løfte pasningen af området.

[V3] anførte supplerende, at det er foreningens opfattelse, at der ikke, som det ellers er anført af Danmarks Naturfredningsforening, er tale om en status quo-fredning, men derimod om en fredning, som vil forandre området på en måde, som må betragtes som en forringelse. Foreningen gjorde til støtte herfor for det første gældende, at dræningsforbuddet sammenholdt med klimaforandringerne må forventes at føre til, at store dele af området vil blive til mose med vidjebuske og tilstødende vandlidende jorder. Foreningen henviste herved til en mailkorrespondance med professor [P4], Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. Samtidig umuliggøres den vekselvirkning mellem agerbrug og græsning, der har skabt det nuværende kulturlandskab, og en sjælden type landbrugsnatur forsvinder. De vådere jorder vil endvidere give levesteder for pytsneglen, der kan være vært for leverikter, som kan give helbredsproblemer for kreaturer. Foreningen gjorde for det andet gældende, at forslaget om at tage ca. 45 ha helt ud af landbrugsdrift et udtryk for en forandring og forringelse af området. Foreningen gjorde for det tredje gældende, at det er uhensigtsmæssigt, at der efter forslaget ikke må plantes læhegn og vildtbiotoper, idet enhver beplantning udgør en forbedring af dyrelivets betingelser, hvilket også fremgår af artikler af [P5], Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Københavns Universitet. For det fjerde gjorde foreningen gældende, at det har en pris, som naturen må betale, at åbne yderligere op for

offentlighedens adgang til området, idet offentlighedens adgang kan skade og begrænse den hidtil uberørte natur. Foreningen har herved henvist til et metastudie fra Colorado State University, der viser, at friluftsliv stresser dyrene under fouragering og yngelpleje.

Lodsejerne med lb.nr. 1, 10 og 19, [P7] og [P8], [P9] samt [P3], der alle driver landbrug i området, og som på tidspunktet for afholdelsen af det offentlige møde under fredningsnævnets behandling af sagen ejede henholdsvis 80,54 ha, 55,57 ha og 34,37 ha, udtalte sig imod fredningen. De anførte bl.a., at området i forvejen er beskyttet og navnlig, at det beror på deres indsats gennem årene, at landskabet i dag ser ud, som det gør. Lodsejerne fandt, at det vil være uhensigtsmæssigt at overlade det til Gribskov og Helsingør kommuner at passe området, da kommunerne formentlig ikke har ressourcer til at passe det ordentligt. Det blev tillige anført, at området vil blive vandlidende, hvis det ikke længere er tilladt at dræne, og at anlæg af stier vil være hæmmende for den landbrugsmæssige drift af ejendommene.

Lodsejerne med lb.nr. 1, [P7] og [P8] anførte supplerende, at de i lighed med Naturstyrelsen samt Gribskov Kommune og Helsingør Kommune finder, at området er tilstrækkeligt beskyttet gennem reglerne i planloven, naturbeskyttelsesloven, naturudpegninger og frivillige aftaler med lodsejerne.

Lodsejeren med lb.nr. 10, [P9] anførte supplerende, at landskabstypen med grusbakker og dødishuller ikke er enestående for området, men kan genfindes mange steder i landet, hvorfor der efter lodsejerens opfattelse ikke er tilstrækkelige naturværdier til, at det kan betale sig at frede området.

Lodsejeren anførte videre, at der tidligere har været dyrket højbærgræs på hans ejendom, samt at ejendommen fra 2003 til 2013 delvist var omfattet af en MVJ-ordning, hvor arealet var udlagt med græs. Efter ordningens udløb har han fået tilsagn om 15 års genopdykningsret, og han vil herefter fortsætte sin græsningsaftale.

Lodsejeren mente, at de foreslåede fredningsbestemmelser i § 3, § 4, § 5 og § 9, pkt. 5, er for restriktive og ikke har noget at gøre med fredningsformålet. Særligt vedrørende § 8, pkt. 5, om plejeplaner bemærkede lodsejer, at det er tvivlsomt om plejekravet kan opretholdes. Til sammenligning er der i andre fredninger en meget mangelfuld opfyldelse af plejeplanerne.

Lodsejeren med lb.nr. 19, [P3] anførte, at fredningsforslaget er mangelfuldt og fejlbehæftet, at erstatningstaksterne er for lave, og at fredningsbestemmelserne er upræcise.

Lodsejeren anførte, at matr.nr. 5a Havreholm by, Hornbæk, bør udtages af fredningsområdet, idet denne matrikel vil være den eneste mulighed for udvikling af landbruget på hans ejendom.

Lodsejeren gjorde gældende, at der er en række mangler ved fredningskortet, herunder at alle offentlige vandløbsstrækninger ikke er indtegnede, samt at matr.nr. 21k, 21n og 1n Havreholm by, Hornbæk, er vist som omfattet af § 3. Disse matrikler er imidlertid opdyrkede arealer og ikke omfattet af § 3.

Vedrørende § 3, stk. 6, i fredningsbestemmelserne er det lodsejers opfattelse, at bestemmelsen udgør en klar skærpelse i forhold til vandløbsloven.

Lodsejeren anførte vedrørende det foreslåede stiforløb, at stien vil løbe gennem matr.nr. 21k, 21n og 1n Havreholm by, Hornbæk, som tilsammen udgør en mark, der er under plov. Lodsejeren gjorde gældende, at det udgør en stor belastning at have en sti gennem en mark.

Lodsejeren anførte vedrørende erstatningsudmålingen, at dyrkningsforbud på agerjord bør erstattes med en takst svarende til almindelig handelspris for agerjord i Nordsjælland. Lodsejeren anførte videre, at gødsknings- og sprøjtningsforbud på § 3-arealer er ekspropriationslignende, og at en erstatning på 0 kr. derfor er helt urealistisk, samt at et gødsknings- og sprøjtningsforbud på § 3-arealer vil indebære, at kreaturhold og naturpleje på disse arealer ikke længere vil være rentabelt.

Lodsejerne med lb.nr. 4 og 11, [P10] og [P11] samt [P12], udtalte sig til støtte for fredningen under henvisning til områdets store naturmæssige kvaliteter.

Lodsejeren med lb.nr. 11, [P12] anførte supplerende, at der i området er en del lodsejere, der meget gerne ser området fredet, ligesom en fredning vil være til gavn for fuglelivet.

Lodsejeren anførte, at området er den lokalitet, hvor flest fuglearter er blevet observeret. Der er således set blå kærhøg med unger, en ravnered, unger af traner og grupper af røde glenter. Under fredningsnævnets besigtigelse den 27. oktober 2016, blev der set en havørn, der fortærede en grågås. Lodsejer anførte, at området er et af de meget få steder, hvor havørn eller kongeørn kan slå ned på et svækket eller anskudt bytte.

Vedrørende fuglebestanden i området anførte lodsejeren videre, at bestanden af viber i området er faldet drastisk i løbet af de sidste ca. 30 år, hvilket skyldes den kraftige pumpning. Keldsø har tidligere været en meget benyttet rasteplass for trækfugle, men denne funktion er ifølge lodsejer efterhånden blevet mindsket.

Lodsejeren gjorde gældende, at jordens bonitet i området er temmelig ringe, og der kan ikke etableres en rentabel drift, hvorfor området i århundreder været anvendt til græsning. Lodsejer anførte i tilknytning hertil, at de to største lodsejere vil få en åbenlys værdiforøgelse af deres ejendomme, hvis de sælges som lystgårde i fredet område i stedet for som traditionelle landbrug.

Endelig anførte lodsejer, at en status quo-fredning er rimelig for alle parter.

Lodsejerne med lb.nr. 6 og 7, [P13] og [P14] udtalte sig imod fredningen.

Lodsejerne ejer og driver [V4] med rideskole og opstaldning samt [V5]. Lodsejerne anmodede om, at fredningsgrænsen flyttes så langt ud som muligt af hensyn til udviklingsmulighederne for så vidt angår bebyggelsen på deres ejendomme, såfremt området blev fredet.

Da jagtleje også er en af deres indtægtskilder, ønskede lodsejerne fortsat at have mulighed for at opsætte jagttårne.

Lodsejeren med lb.nr. 8, [P15] udtalte sig imod nye stiforløb, idet det vil hæmme jagtudlejningen, og fordi der efter hans opfattelse er grundlag for at frygte, at stiforløbet vil blive væsentligt belastet af mountainbikes.

Lodsejeren med lb.nr. 9, [P16] gjorde opmærksom på, at deres ejendom er den eneste med beboelsesbygning i fredningsområdet, og hun foreslog derfor, at fredningsgrænsen lægges uden om byggefeltet på ejendommen.

Lodsejeren med lb.nr. 13, [P6] anmodede om, at bygningerne på hendes ejendom udgår af fredningen, og at der indsættes en særbestemmelse om, at det er tilladt at aftappe kildevand på ejendommen.

Lodsejeren med lb.nr. 25, [P17] udtalte sig imod fredningen og anførte, at det forhold, at det foreslåede dræningsforbud ikke skal erstattes, er en uværdig behandling af folk, der bor på landet, og som skal tjene penge på at dyrke jorden.

Lodsejeren udtrykte ønske om at opretholde muligheden for at dyrke energipil og juletræer.

Lodsejeren anførte endelig, at hendes jagtret bliver negativt berørt af fredningen.

Lodsejeren med lb.nr. 16, [P18] udtalte sig imod fredningen. Han påpegede, at han har købt sin ejendom for 1 år siden, hvor han lagde til grund, at han kunne anvende den under den gældende lovgivning.

Lodsejeren udtrykte ønske om at opretholde muligheden for at plante læhegn, juletræer og energipil.

7.2.2 Bemærkninger fra Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen), Gribskov og Helsingør kommuner

Naturstyrelsen, Gribskov Kommune og Helsingør Kommune fremsatte generelle bemærkninger til fredningsforslaget og herudover en lang række særskilte bemærkninger til de foreslåede fredningsbestemmelser.

Naturstyrelsen oplyste, at området i den tidligere amtslige planlægning var udpeget som et bevaringsværdigt landskab, idet der herved bl.a. blev lagt vægt på sammenhængen til Ruslandfredningen.

Naturstyrelsen vurderede, at området ikke har syvstjernet, national betydning, men at det dog har sådanne kvaliteter, at styrelsen ikke ville udtale sig imod en fredning med de foreslåede formål. Styrelsen udtalte dog samtidig, at området ikke rummer fredningsværdier af national betydning. Området er således ikke udpeget som nationalt geologisk interesseområde, og de omtalte kulturarvsspor har heller ikke medført udpegning af området som kulturarvsareal.

Naturstyrelsen fremhævede særligt, at den ikke kunne støtte forslaget om, at 45 ha helt tages ud af landbrugsdrift. Styrelsen bemærkede, at denne del af forslaget savner en begrundelse, idet der ikke er forekomst af særligt sjældne eller truede dyr og planter, som har behov for mulighed for spredning. Det er endvidere styrelsens opfattelse, at der vil være tale om et dyrt indgreb, som ikke står i et rimeligt forhold til den fredningsmæssige gevinst, samt at store arealer inden for det foreslåede fredningsområde allerede er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Gribskov Kommune anførte, at fredningsforslaget ikke er tydeligt med hensyn til, hvordan forholdene i fredningsområdet vil udvikle sig på kort og lang sigt uden en fredning, eller til hvad der er formålet med fredningen på kort og langt sigt.

Gribskov Kommune oplyste, at kommunen i februar 2016 besluttede ikke at være medsagsrejer. Kommunen støtter ikke fredningsforslaget, men samtidig er den heller ikke imod formålet om at sikre de landskabelige værdier og den rekreative anvendelse. Kommunen udtalte videre, at såfremt området fredes, støtter kommunen ikke, at 45 ha landbrugsjord udtages af drift. Kommunen bemærkede desuden, at fristen for udarbejdelse af plejeplan og etablering af stier bør fastsættes til 2 år efter fredningens gennemførelse.

[P19], medlem af kommunalbestyrelsen og Plan- og Miljøudvalget i Gribskov Kommune, udtalte, at der må lægges vægt på lodsejernes indstilling til at frede området.

Helsingør Kommune tilkendegav, at kommunen som udgangspunkt er enig i Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse af Keldsø-områdets

landskabelige og naturmæssige kvaliteter. Kommunen udtalte, at det er et bevaringsværdigt landskab og et fint naturområde med moser, enge og ekstensivt drevne afgræsningsområder med en flot udsigt fra [A2]. Kommunen havde af disse grunde indgået græsningsaftaler med to lodsejere i området.

Helsingør Kommune var dog af den klare opfattelse, at områdets værdier kan sikres på betryggende vis gennem planlovens og naturbeskyttelseslovens bestemmelser, og at det derfor ikke er nødvendigt at gennemføre en fredning.

Helsingør Kommune bemærkede om stier i området, at fredningskortet mangler stien for enden af vejen Ræveskiftet, der går ned til stien ved Pandehave Å. Denne stiforbindelse indebærer sammen med en forbindelse fra Ræveskiftet til Hellebjerg, at man kan gå en rundtur mellem Ræveskiftet og Rusland.

7.2.3 Bemærkninger fra foreninger

Friluftsrådet udtalte sig til støtte for fredningen. Det var Friluftsrådets opfattelse, at der ikke er risiko for, at området ville blive overrendt af offentligheden.

Friluftsrådet anbefalede desuden, at fredningsgrænsen lægges i en passende stor afstand fra drifts- og beboelsesbygninger i området, således at der kan ske udvidelse af disse bygninger, uden at det kræver dispensation. Med en større afstand til fredningsgrænsen, vil det også være muligt at kræve, at store hø- og halmballer med plastikindpakning anbringes på driftsbygningsområdet, således at de ikke skæmmer landskabet, som det ses i voldsomt omfang i det nordvestlige hjørne af fredningsområdet.

[V6], repræsenteret ved [P20], udtalte sig til støtte for fredningen, navnlig under henvisning til områdets meget store ornitologiske kvaliteter, men tilkendegav samtidig, at der skulle tages hensyn til de lodsejere, der driver landbrug.

[V7] udtalte sig imod fredningen. Foreningen tilkendegav, at området omkring Keldsø er et smukt sted i lighed med mange andre områder i Nordsjælland. Det smukke landskab er skabt i et dynamisk samspil mellem økonomiske og kulturelle rammer, lovgivningen og lodsejernes interesser. Fredningsforslaget vil hindre udviklingsmuligheder for lodsejere, der leder efter fremtidsperspektiver for deres ejendom. Fredningsforslaget rummer et bagudrettet perspektiv, og forslaget til fredningsbestemmelser peger på, at der ønskes oprettet en Morten Korch-idyl.

[V7] henviste til, at rådighedsindskrænkninger på omdriftsjord, herunder forbud mod flerårige energiafgrøder og juletræer, vil påvirke ejendommenes handelsværdi.

[V8], som er en interesseorganisation bestående af private grundejere, sommerhusejere, landmænd, grundejerforeninger og private pumpelaug, som har interesse i, at vandløbene i Gribskov Kommune er vedligeholdet efter regulativerne, udtalte sig imod fredningen, herunder fordi fredningen indebærer, at den fri dræningsret fjernes.

Det var [V8]s opfattelse, at fredningsforslaget ikke vil medføre en opretholdelse af området, som det er i dag, men at store dele af området vil forsumpe. Herved vil lodsejerne få frataget muligheden for at anvende arealerne til de formål, som de er erhvervet til, herunder dyrkning af afgrøder, afgræsning og høslet. [V8] mener derfor, at fredningen udgør et ekspropriativt indgreb.

Danmarks Naturfredningsforening fremhævede, at grundtanken med fredningsforslaget er, at anvendelsen af arealet kan fortsætte på samme måde som tidligere.

På baggrund af de fremkomne bemærkninger og indsigelser mod fredningsforslaget fremsatte Danmarks Naturfredningsforening en række ændringsforslag til flere af fredningsbestemmelserne:

At § 1 suppleres med bestemmelsen: *"at fastholde og forbedre forudsætningerne for et rigt og mangfoldigt fugleliv,"*.

At § 2 ændres til: *"Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med enkelte, levende hegn og småbevoksninger. Fredningsområdet skal fortsat holdes lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem. Dog er fredningen ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning i området med gendannelse af den naturlige hydrologi, herunder Keldsø Ås mulighed for at bane sig vej over de naturlige laveste områder i terrænet eller gendannelse af hele eller dele af Keldsø og Keldsø enge, der sker på baggrund af en samlet plan."*

At det under § 3, stk. 2, tilføjes, at *"enge, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og som hidtil dokumenterbart har været sprøjtet, gødet og omlagt, fortsat kan sprøjtes, gødes og omlægges i samme omfang og hyppighed."*

At § 3, stk. 4, ændres således, at *"læhegn"* ændres til *"levende hegn"* de fire steder i teksten, hvor det forekommer.

At § 3, stk. 5, ændres således, at *"af maskiner"* slettes, således at oplag dækker andet end blot maskiner.

At § 3, stk. 6, ændres således: *"Dræning samt vedligeholdelse af grøfter og vandløb reguleres af vandløbsloven. Intensivering af dræningen m.v."*

forudsætter, at der ikke sker negativ påvirkning af § 3-beskyttede naturområder. Vandløbsbygværket under broen ved [A1], Keldsø Å, må ikke ændres for større vandgennemstrømning (vandsluget)."
(Fredningskortet rettes, så vandløbsbygværket indgår i fredningsområdet).

At der under **§ 3, stk. 7**, tilføjes: *"Markvanding på matr.nr. 4 b Esrum Kloster, Esbønderup kan ligeledes fortsætte som hidtil."*

At **§ 4** om byggeri forenkles således:

Stk. 1. *"Der må ikke etableres nye boliger i området. Fredningen er dog ikke til hinder for udvidelse og ombygning af den eksisterende lovlige bolig på matr.nr. 6i Villingerød By, Esbønderup op til 250 m² bruttoetageareal efter fredningsnævnets nærmere godkendelse."*

Stk. 2. uændret.

Stk. 3, ændres til: *"Opsætning af solceller kræver fredningsnævnets godkendelse."*

Stk. 4, ændres til: *"inden for byggefeltet på matr.nr. 4a og 5a Villingerød By, Esbønderup kan der etableres de for landbrugsdriften nødvendige bygninger."*

Stk. 5 og 6, ændres til: *"Oprettelse af pelsdyrfarme, fjerkræfarme og drivhusgartnerier samt opførelse af ridehaller, da disse vurderes at være særligt landskabeligt skæmmende."*

Stk. 7. uændret.

Stk. 8. udgår.

At **§ 5, stk. 1**, ændres således at der i stedet for *"tårne"* i første linje, tilføjes følgende efter første punktum: *"Eksisterende høchsitz kan fastholdes. Fredningen er ikke til hinder for placering af et fugletårn efter fredningsnævnets godkendelse."*

At det under **§ 5, stk. 2**, tilføjes, at *"teltslagning i mindre målestok på egne arealer er tilladt."*

At **§ 5, stk. 2**, ændres så *"hidtidige"* i tredje linje ændres til *"det dokumenterede"*.

At der i **§ 7, stk. 3**, om nye stier ændres fristen for etablering af nye stier fra et til to år efter fredningens gennemførelse.

At **§ 8, stk. 3**, om pleje ændres, så fristen for udarbejdelse af plejeplan ændres fra et til to år efter fredningens gennemførelse.

At **§ 10, stk. 1**, ændres til: *"Det med særlig signatur viste areal på del af matr.nr. 1i Esbønderup Kloster, Esbønderup, del af 4a, 5a og 5 b Villingerød By, Esbønderup samt del af 20a, 20b, 20c, 20d og 21o Havreholm*

By, Hornbæk, skal henligge udyrket og må ikke gødskes, sprøjtes eller kalkes og uden nogen form for jordbehandling. Hvis det kan dokumenteres,

at området hidtil er gødet, kan dette fremover ske i maksimalt hidtidigt omfang. Der må ikke ske yderligere vandstandssænkning i forhold til nuværende lovlige niveau, dog således at søbunden henligger tidvis vanddækket i vinter- og forårmånederne. Høslæt må ikke finde sted mellem 15/4 og 1/7 af hensyn til fuglenes yngleperiode.”

At det under **§ 10, stk. 3**, tilføjes: ”Træet skal stå, til det går ud af sig selv.”

7.3 Fredningsnævnets afgørelse og begrundelse

Fredningsnævnet har den 1. oktober 2018 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune.

Fredningsnævnet har udtalt, at fredningsforslagets formål findes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 2, og at være i overensstemmelse med handlingsplanen for fredning fra 2013, hvori det er fremhævet som et af hovedformålene, at fredning kan anvendes til beskyttelse af store sammenhængende naturområder, således at fragmentering af disse områder modvirkes, og der i stedet skabes en robust natur, hvor dyr og planter gives levedmuligheder, og hvor befolkningen kan opleve naturen. Fredningsnævnet har herved lagt vægt på, at Keldsø-området repræsenterer betydelige værdier navnlig med hensyn til det åbne, sammenhængende landskab, der har en for landsdelen særegen størrelse. Fredningsnævnet har endvidere lagt vægt på det meget rige og varierede dyreliv.

Fredningsnævnet har anerkendt, at områdets karakter til dels beror på lodsejernes indsats og brug og har fundet, at denne karakter bedst opretholdes for eftertiden gennem den varige sikring, der følger af en fredning.

Fredningsnævnet har tillige lagt vægt på, at fredningsområdet har en naturlig sammenhæng med Ruslandfredningen, der ligger umiddelbart nord for Keldsø-området, og som strækker sig op til Kattegatkysten. Fredningsnævnet har herved bemærket, at området frembyder lighed med det område, der er omfattet af klagenævnets afgørelser af 24. januar 2017 og 21. april 2017 om fredning af Værebros Ådal.

Fredningsnævnets afgørelse indeholder nogle konkrete ændringer i forhold til fredningsforslaget. Nævnet har besluttet at udtage følgende arealer af fredningen:

- Del af matr.nr. 5a Havreholm by, Hornbæk, lb.nr. 19, tilhørende [P3] og af ham benævnt ”baghave”,
- del af matr.nr. 2a Havreholm by, Hornbæk, lb.nr. 21, juletræsplantagen på ejendom tilhørende [P21], og

- del af matr.nr. 6 i Havreholm by, Hornbæk, lb.nr. 9, ”hus og have” på ejendom tilhørende [P22].

Et flertal i fredningsnævnet har ikke fundet grundlag for at lade lb.nr. 13, matr.nr. 6b Esrumkloster, Esbønderup, udgå af fredningen, hverken helt eller delvist efter modellen ”hus og have”. Flertallet har lagt vægt på ejendommens beliggenhed inde i fredningsområdet. Flertallet har endvidere lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om egentlig bebyggelse på ejendommen, og at ejendommen i det væsentlige er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Mindretallet har fundet, at ejendommen skal udgå af fredningen, idet der foreligger oplysninger om, at der på denne ejendom forefindes bygninger til bolig og erhverv under opførelse.

Kvadrestensbroen ved [A1] blev ikke inddraget i fredningen.

I forslaget til fredningsbestemmelserne har fredningsnævnet foretaget en række forenklinger og ændringer, herunder navnlig således at:

- bestemmelsen om at udlægge et større areal som udyrket område omtrentligt svarende til den gamle søbund udgår,
- sprøjtning af § 3-arealer kan fortsætte i det omfang, dette hidtil har været tilladt,
- bestemmelsen om særlig begrænsning i reguleringen af vandløb udgår,
- fristen for udarbejdelse af plejeplaner ændres fra 1 år til 2 år, og
- nye stiforløb aftales med lodsejerne som et led i udarbejdelsen af plejeplanerne.

7.4 Fredningsbestemmelser som fastsat af fredningsnævnet

Fredningsnævnet har med sin afgørelse af 1. oktober 2018 om fredning af Keldsø-området fastsat følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Formålet med fredningen er

- at sikre og forbedre det nuværende egnskarakteristiske åbne landskab ved Keldsø-området med enge, moser, overdrev og småsøer,
- at sikre den biologiske mangfoldighed i området og forbedre levevilkårene for et rigt dyre- og planteliv,
- at beskytte de geologiske terrænformer,
- at sikre områdets kulturspor,
- at forbedre adgangen til offentlig færdsel ad stier

§ 2 Bevaring af området

Området skal bevares i den nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring tillades ved dispensation. Dog er fredningen ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning i området med gendannelse af den naturlige hydrologi, herunder Kelds Ås mulighed for at bane sig

vej over de naturligt laveste områder i terrænet eller gendannelse af hele eller dele af Keldsø og Keldsø Enge gennem en samlet plan.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med flerårige udsigtshæmmende afgrøder som f.eks. juletræer, energipil og elefantgræs ikke tilladt. Landbrugsarealerne må ikke gro til, men skal holdes lysåbne.

Stk. 2. Arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 må ikke tilstandsændres, herunder omlægges, gødskes, sprøjtes eller kalkes. Enge, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og som hidtil dokumenterbart har været sprøjtet, gødet eller omlagt, kan fortsat sprøjtes, gødes og omlægges i samme omfang som hidtil.

Stk. 3. Eksisterende løvtræsarealer skal opretholdes.

Stk. 4. Der må ikke etableres nye levende hegn. Eksisterende levende hegn må vedligeholdes ved enkelte genplantninger med hjemmehørende løvtræsarter.

Stk. 5. Permanent deponering og oplag af maskiner, effekter og materialer må ikke finde sted inden for fredningsområdet. Bestemmelsen er ikke til hinder for oplag af markstakke med dybstrøelse, kompost, ensilage, wraphø og halmballer, som har sammenhæng med udnyttelse af landbrugsjord i omdrift som hidtil.

Stk. 6. Dræning og vedligeholdelse af grøfter og vandløb reguleres af vandløbsloven.

Stk. 7. Drikkevandindvinding kan fortsætte som hidtil. Markvanding på matr.nr. 4b Esrum Kloster, Esbønderup, kan fortsætte som hidtil.

Stk. 8. Havearealer må ikke udvides. Afskærmende beplantninger omkring driftsbygninger er tilladt.

§ 4 Byggeri m.v.

Der må ikke etableres nye boliger i området.

Stk. 2. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter, legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Stk. 3. Opsætning af solceller kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter forudgående godkendelse af fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Opførelse af pelsdyrfarme, fjerkræfarme, drivhusgartnerier og ridehaller er ikke tilladt.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for opførelse af sædvanlige skure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. vindmøller og tankanlæg, transformerstationer og master. Eksisterende

hochsitz kan fastholdes. Opførelse af fugletårn kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 2. Der må ikke anbringes campingvogne og lignende i det fredede område. Teltslagning i mindre omfang kan finde sted.

Stk. 3. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere er ikke tilladt. Dog kan den eksisterende skydebane på matr.nr. 5b Villingerød By, Esbønderup, fortsætte i det hidtidige lovlige omfang, men må ikke udvides.

Stk. 4. Der må alene opsættes sædvanlige landbrugshegn til husdyrbrug (neutralt trådhegn på hegnspæle), som tillader vildtet at bevæge sig frit over arealerne. Hegnene skal holdes i jordfarver og usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. blafrehegn og træhegn.

Stk. 5. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden og med placering efter aftale med lodsejeren.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med pleje, anlæg af stier m.v., f.eks. stenter, drikkeanlæg og fangfolde.

§ 6 Terrænændringer m.v.

Terrænændringer og råstofudvinding er ikke tilladt. Dog kan der ske terrænændringer som led i en naturgenopretning eller som mindre terrænændringer i forbindelse med byggeri og anlæg efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 7 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og markvejes nuværende tracé ændres, såfremt den samlede stiforbindelse gennem landskabet ikke afbrydes og offentlighedens mulighed for at opleve det fredede område ikke forringes.

Stk. 3. Nye stier, der anlægges som et led i fredningen, skal etableres inden 2 år på plejemyndighedens foranledning. Forløb af de nye stier fastlægges som et led i plejeplanen efter aftale med lodsejeren.

§ 8 Naturpleje

Plejemyndigheden kan gennemføre pleje af det fredede område. For pleje gælder den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer. Plejen tilrettelægges, så den opfylder fredningens formål. Plejen skal tilrettelægges med henblik på øget diversitet i forhold til den enkelte naturtype.

Stk. 2. Gribskov Kommune og Helsingør Kommune er plejemyndighed på de private og kommunale arealer.

Stk. 3. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Stk. 4. Plejeplanen skal ud over initiativer til natur- og landskabspleje efter aftale med lodsejerne indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke og stenter.

Stk. 5. Såfremt der er uenighed mellem en lodsejer og plejemyndigheden om de konkrete plejeforanstaltninger, forelægges sagen for fredningsnævnet til afgørelse.

§ 9 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

§ 10 Særbestemmelse

Det enligt stående fuldkronede markante løvtræ på matr.nr. 1 i Esrum Kloster, Esbønderup, må ikke fældes eller beskæres. Inden for kronens projektion (kronebredden), dog mindst 30 meter i diameter må der ikke sprøjtes, gødes og jordbehandles.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1

8. Klager

Danmarks Naturfredningsforening, [V3], og en række lodsejere (lb.nr. 1, 2, 6, 7, 10, 13, 15 og 19a) har klaget over fredningsnævnets afgørelse.

Klagepunkterne er i al væsentlighed enslydende med de indsigelser, som fremkom under fredningsnævnets behandling af sagen.

[Ti1] [P23] har på vegne af [V3] anført, at fredning bør afvises, idet udbyttet af en fredningen ikke står i rimeligt forhold til indsatsen, hverken for så vidt angår natur, lodsejere eller økonomi. [V3] har til støtte herfor anført, at området ikke rummer fredningsværdier af national betydning, ikke huser truede dyre- og plantearter med behov for beskyttelse, ikke er truet og allerede er godt og tilstrækkeligt beskyttet gennem reglerne i bl.a. planloven og naturbeskyttelsesloven. [V3] har videre gjort gældende, at en fredning med øget adgang for offentligheden vil være til skade for områdets dyre- og planteliv.

[V3] har desuden påpeget fejl i forbindelse med fredningsnævnets behandling af fredningssagen, herunder ved behandling af anmodninger om aktindsigt.

[V3] har endelig anført, at den geografiske udstrækning af fredningsområdet er for stor, samt at fredningsbestemmelserne er for

vidtgående og byrdefulde for lodsejerne. [V3] har bl.a. anført, at fredningens bevarende formål står i modsætning til de naturgenopretningstiltag med ændret hydrologi, som fredningen eksplicit anfører ikke at ville være til hinder for, samt at der ikke er taget højde for, at et område kan vokse ind og ud af en tilstand som beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, herunder at §3-områderne inden for fredningen ikke endeligt er kortlagt. Det er endvidere bl.a. problematiseret, at forbuddet mod at plante levende hegn og vildtremisser forringer lodsejernes mulighed for at øge biodiversiteten, dyrke biodynamisk og økologisk landbrug samt forringer jagtværdien, ligesom nye stier ligeledes ikke vil være til gavn for hverken naturen eller biodiversiteten.

Lodsejeren med lb.nr. 1, [P8], der er repræsenteret ved advokat, har anført, at fredningen ikke er tilstrækkeligt begrundet i de faktiske forhold, samt at indgrebet ikke står mål med det forventede udbytte.

Klager har særligt vedrørende et byggefelt på ejendommen anført, at dette bør udgå af fredningen. Klager har til støtte herfor anført, at der er tale om en befæstet plads, som er afskærmet af bevoksning, hvor der opbevares maskiner mv., og at der er en naturlig sammenhæng mellem pladsen og bygningsmassen på ejendommen.

Lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], har anført, at der ingen rimelighed er i at gennemføre fredningen. Klager har til støtte herfor anført, at Keldsøområdet fremtræder som et helt almindeligt pænt landbrugsområde med en vis variation i landskabet, der dog på ingen måde adskiller sig fra så mange andre områder i Danmark. Området er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven, hvorfor en fredning af området med det sigte at forhindre fremtidige menneskeskabte forandringer, der kan have negativ indvirkning på områdets karakter, er helt overflødig.

Klager har videre anført, at forslaget til fredningen er fremsat af to medlemmer af den lokale afdeling af Danmarks Naturfredningsforening, der ejer de to højest beliggende ejendomme grænsende op til fredningsområdet og med udsigt over dette.

Klager har videre gjort gældende, at professor [P4] fra Københavns Universitet, der har været konsulteret i forbindelse med fredningen, bl.a. har udtalt følgende:

”Denne fredning gør intet godt for naturen, flora og fauna i området, og tilgodeser – som jeg tidligere har nævnt – udelukkende de få der har et hus med god udsigt over Keldsøområdet, hundeluftere og mountainbike-ryttere, eller som [P24], fra DN, ordret sagde til det offentlige møde d. 27 oktober ”Hele formålet er at sikre en flottere udsigt”.”

Klager mener, at der er tale om en ren udsigtsfredning, der skal komme ganske få til gode, ved at pålægge lodsejerne ekstra restriktioner, gener ved

anlæg af cykel- og gangstier i området samt omfattende begrænsninger, hvad angår arealudnyttelse og jagt.

Klager har endvidere gjort gældende, at det meget tydeligt fremgår af fredningsbestemmelserne, at offentlighedens interesser favoriseres på bekostning af lodsejernes interesser.

Klager har desuden gjort gældende, at der er sket alvorlige sagsbehandlingsfejl under fredningsnævnets behandling af sagen. Klager har oplyst, at der gik 15 måneder, fra klager overtog ejendommen, til klager for første gang blev kontaktet af fredningsnævnet vedrørende fredningssagen. Fredningsnævnet burde på dette tidspunkt, hvor nævnet var klar over, at ejendommen havde skiftet ejer, have fremsendt al materialet i sagen, hvilket ikke skete. Klager anmodede om fristudsættelse i forhold til en høringsfrist i sagen, men fik afslag herpå. Klager anmodede herefter om aktindsigt hos fredningsnævnet. Klager måtte rykke fredningsnævnet for aktindsigten og modtog først svar tre dage efter udløbet af høringsfristen. Klager har desuden gjort gældende, at aktindsigten var mangelfuld.

Klager har endelig gjort gældende, at fredningsforslaget ikke var offentliggjort i de relevante databaser.

Lodsejerne med lb.nr. 6 og 7, [P14] og [P13], har anført at fredningen er unødvendig, da området allerede er tilstrækkeligt beskyttet efter gældende lovgivning.

Lodsejer med lb.nr. 10, [P9], har anført at fredningen er unødvendig, da området allerede er tilstrækkeligt beskyttet efter gældende lovgivning.

Klager har særligt vedrørende fredningsbestemmelserne om dræning og beplantning anført, at det er uacceptabelt, at der ikke må nydrænes på klagers højtliggende arealer, samt at det tillige er uacceptabelt, at klager ikke må etablere en frugtplantage.

Lodsejer med lb.nr. 13, [P6], har anført, at fredningen er aldeles unødvendig, da området allerede er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Klager har til støtte herfor anført, at området ikke indeholder særlige fredningsværdige værdier, herunder særartet flora eller fauna, kulturarv eller lignende.

Det er klagers opfattelse, at fredningssagen blev iværksat for at sætte en stopper for mulige landvindmøller, som området Keldsø var blevet udpeget som egnet til af staten, da det var et af de få områder, der opfyldte afstandskravene. Klager har oplyst, at det på både Gribskov Kommunes og Helsingør Kommunes hjemmesider står, at der ikke vil blive opført landvindmøller i kommunerne.

Klager har særligt gjort gældende, at haveareal og bygninger på klagers ejendom skal udtages af fredningen efter ”hus og have”-modellen.

Klager har endelig anført, at fredningen vil koste kommunerne meget dyrt, både i forbindelse med erstatninger som følge af fredningen og på sigt, hvis kommunerne skal overholde deres plejeforpligtelser i fremtiden.

Lodsejer med lb.nr. 15, [P25], har anført, at fredningen er unødvendig, da området allerede er tilstrækkeligt beskyttet efter gældende lovgivning.

Klager har desuden gjort gældende, at fredningsforslaget ikke var offentliggjort i de relevante databaser.

Lodsejer med lb.nr. 19a⁴, [P3] har anført, at en fredning som den foreliggende er rigtig demotiverende for en ung naturplejer/landmand som klager selv, der har arvet og købt jorden for at passe på den og pleje den.

Klager finder det forkasteligt, at medlemmer af Danmarks Naturfredningsforening, som ejer ejendomme i og op til et smukt område, har lov til at rejse en fredningssag, for derigennem at kunne forøge værdien af deres ejendomme.

Klager har vedrørende § 2 i fredningsbestemmelserne anført, at det kan have store konsekvenser for lodsejerne, at der gives mulighed for at ændre åens forløb og dermed vandstand. Klager har derfor ønsket, at det tilføjes i den anførte fredningsbestemmelse, at alle berørte lodsejere får ret til at nægte, at sådanne ændringer bliver gennemført.

Klager har vedrørende § 3, stk. 4, i fredningsbestemmelserne gjort gældende, at nytte dyr oftest lever i de levende hegn, hvorfor bestemmelsen vanskeliggør mulighederne for nedbringelse af brugen af kemi til bekæmpelse af skadedyr. Klager har videre anført, at bestemmelsen også påvirker jagten negativt.

Klager har vedrørende § 3, stk. 7, i fredningsbestemmelserne under henvisning til ligebehandlingsprincippet gjort gældende, at klager ønsker ret til markvanding på matr.nr. 1n, Havreholm By, Hornbæk.

Klager har vedrørende § 4 i fredningsbestemmelserne anført, at fredningen har langt større berøringsflade end selve fredningsområdet, og at fredningen dermed kan påvirke klagers mulighed for at udvide sit husdyrbrug eller opsætte eksempelvis en telefonmast uden for fredningsområdet.

⁴ Der er siden fredningsnævnets afgørelse blevet udstykket fra ejendommen med lb.nr. 19, hvorfor denne er opdelt i nye lb.nr. 19a og 19b i lodsejerfortegnelsen.

Danmarks Naturfredningsforening har gjort gældende, at to mindre arealer, som udgik af fredningsområdet med fredningsnævnets afgørelse, bør medtages i fredningsområdet igen, idet disse arealer er naturligt sammenhørende med det øvrige fredningsområde.

Det drejer sig for det første om matr.nr. 2a Havreholm By, Hornbæk, lb.nr. 21, hvor fredningsnævnet i sin behandling af sagen har udtaget en mindre nåleplantage ud til [A3] lige nord for stuehuset. Danmarks Naturfredningsforening har i tilknytning hertil anført, at det bør overvejes at kræve nåleplantagen afdrevet inden for en årrække, således at der på sigt bliver genskabt en udsigt over landskabet ind mod Keldsø.

For det andet drejer det sig om det areal, som er beliggende på matr.nr. 7000c, 5u, 5ab samt den del af 5a, som ikke er egentlig have, alle Havreholm By, Hornbæk, lb.nr. 19a og 19b. Danmarks Naturfredningsforening har anført, at arealet med have på matr.nr. 5a Havreholm By, Hornbæk under fredningsnævnets behandling af sagen er blevet tilladt udstykket, da ejendommen for nylig blev handlet. Det er Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at der vil kunne dannes en præcedens, hvorefter hele landskabet omdannes til private haver, hvis ikke det resterende areal på matr.nr. 5a samt matriklerne 7000c, 5u og 5ab inddrages i fredningsområdet igen.

9. Bemærkninger til klagerne

9.1.1 Bemærkninger fra lb.nr. 19b, [P1] og [P2]

Lodsejeren har anført, at lodsejer først alt for sent er blevet informeret om den klage, som Danmarks Naturfredningsforening indgav i oktober 2018, hvori Danmarks Naturfredningsforening ønsker at geninddrage et haveareal i fredningen.

Lodsejeren har videre anført, at man blot ønsker at passe arealet i pagt med naturen, samt at en fredning, som vil fastholde en monokultur, vil vanskeliggøre dette. Lodsejer har videre anført, at det pågældende område slet ikke er egnet til almindeligt havebrug, da det er vandlidende.

Lodsejeren har videre anført, at arealet ikke har nogen naturlig forbindelse til fredningsområdet, idet arealet ligger adskilt herfra af veje og bygninger.

Lodsejeren har siden fredningsnævnets afgørelse i sagen arbejdet for at skabe mere biodiversitet på arealet. Lodsejer har således plantet et levende hegn omkring det meste af matriklen og anlagt et vandhul. Der er meddelt landzonetilladelse til vandhullet. Hegnet består af hjemhørende planter, som for de flestes vedkommende både blomstrer og bærer frugt.

Lodsejeren har videre anført, at frygten for, at hele området skal omdannes til "private haver", er ubegrundet, idet det simpelthen ikke kan lade sig gøre at anlægge en traditionel have i så vådt et landskab.

Lodsejeren har endelig gjort gældende, at det stykke jord, der ligger bag lodsejers ejendom ikke har nogen forbindelse til fredningsområdet og derfor ikke bør indlemmes i fredningen. Lodsejer bemærker herved, at arealet i vestskellet støder op til en del bygninger, blandt andet en ridehal, mod nord løber [A2] og mod øst ligger [A6], hvor der er ret tæt bebyggelse.

9.1.2 Bemærkninger fra lb.nr. 19a, [P3]

Lodsejeren har anført, at matr.nr. 5ab Havreholm By, Hornbæk ikke har noget med Keldsø at gøre og derfor ikke bør inddrages i fredningen, da arealet er afgrænset af en stor stålhal og hestefolde. Lodsejer har desuden gjort gældende, at en fredning af arealet vil påvirke muligheden for at bebygge en række omkringliggende og tilstødende arealer. Lodsejer har endelig gjort gældende, at der bør tilkendes erstatning for fredningens indflydelse på mulighederne for bebyggelse mv. i et bælte på 1-2 km fra fredningsgrænsen.

9.1.3 Bemærkninger fra Helsingør Kommune

Helsingør Kommune har anført, at de fremsendte klager ikke giver anledning til bemærkninger.

9.1.4 Bemærkninger fra Fredningsnævnet for Nordsjælland

Fredningsnævnet har anført, at der i klagerne er fremført synspunkter, som i al væsentlighed ses at være sammenfaldende med den argumentation, som er fremkommet under sagsbehandlingen i fredningsnævnet. Fredningsnævnet har truffet afgørelser på grundlag af de oplysninger og synspunkter, der er fremkommet under sagsbehandlingen i fredningsnævnet, og som fremgår af afgørelsen. Der har under denne sagsbehandling været lejlighed til at gøre sit standpunkt gældende på det offentlige møde og på skriftligt grundlag ad tre omgange. Fredningsnævnet henholder sig derfor til de truffede afgørelser.

Særligt med hensyn til klagen over sagsbehandlingen fra lodsejeren med lb.nr. 13, [P6], har fredningsnævnet henholdt sig til bemærkningerne herom i begrundelsen for afgørelsen om fredning. Fredningsnævnet har herved bemærket, at forholdene på [P6s] ejendom også er belyst i Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 20. august 2020 under sagsnr. 19/04472 vedrørende en dispensation fra fredningsforslaget.

For så vist angår klagen over sagsbehandlingen fra lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], [P26], har fredningsnævnet oplyst, at fredningsnævnet den 21. maj 2018 udsendte udkast til afgørelse i sagen, og at der blev givet frist til den 11. juni 2018 og senere til den 15. august 2018 til at fremkomme med bemærkninger til udkastet. Fredningsnævnet modtog bemærkninger fra [P26] og skrev herefter den 7. juli 2018 bl.a. således til ham:

”Som ejer af ejendommen beliggende [A7], har De den 11. juni 2018 fremsat bemærkninger til udkastet. De har anført, at området gerne ses bevaret med sin naturskønne karakter. De finder dog, at der er tale om en

meget vidtgående regulering, og De vil derfor på det kraftigste modsætte Dem, at området fredes som angivet i udkastet. De har særlig gjort gældende, at De ikke har erhvervet en landejendom for at have naturfredningsforeningen, plejemyndighed eller offentligheden rendende efter forgodtbefindende, hverken nu eller på et senere tidspunkt. De har tilføjet, at der slet ikke er behov for en fredning, idet området allerede er rigeligt beskyttet af naturbeskyttelsesloven.”

Fredningsnævnet fandt på den baggrund, at man var bekendt med [P26s] synspunkter om sagen, og at der derfor ikke var grundlag for at udsætte tidspunktet for sagens afgørelse på baggrund af en anmodning fra ham. I et senere brev af 13. juli 2018 redegjorde fredningsnævnet for reglerne i naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 1, om fredningsnævnets bekendtgørelse af et fredningsforslag. Fredningsnævnet oplyste i forbindelse hermed, at forslaget var sendt til bl.a. lodsejerne den 19. september 2016, og at offentlig bekendtgørelse var sket i Statstidende den 20. september 2016. Ved brevet af 19. september 2016 blev der samtidig indkaldt til offentligt møde om sagen på [V2] den 27. oktober 2016.

Med hensyn til henvendelsen på vegne af lodsejeren med lb.nr. 15, [P25], har fredningsnævnet påpeget, at der snarere end en klage måske er tale om en anmodning om, at erstatningsbeløbet vedrørende lb.nr. 15 udbetales til ham. Fredningsnævnet har endvidere bemærket, at man den 4. marts 2019 skrev til [P25s] advokat, at udbetaling af erstatning henhørte under Naturstyrelsen, og at henvendelsen om, at erstatningen blev udbetalt til [P25], derfor samtidig var videresendt til styrelsen.

9.1.5 Bemærkninger fra Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening har generelt bemærket, at foreningen ikke er ansvarlig for myndigheders indberetninger til offentlige databaser, men at foreningen finder det beklageligt, hvis der er sket fejl i forbindelse hermed.

Vedrørende klagen fra [V3] har Danmarks Naturfredningsforening bemærket, at det er foreningens opfattelse, at området er et sammenhængende landskabs- og naturområde uden forstyrrende anlæg og byggeri, sådan som det desværre ses mange andre steder både i Nordsjælland og resten af landet. Danmarks Naturfredningsforening gør gældende, at fredningen i vidt omfang vil bevare status quo, men at fredningen også giver mulighed for et større naturindhold med tiden. Uden en fredning vil der hen ad vejen ske ændringer og ikke nødvendigvis til det bedre for natur og landskab. Fredningens vigtigste formål er således at beskytte imod fremtidige indgreb, som langsomt vil ødelægge og ændre områdets store natur- og landskabsværdier.

Vedrørende klagen fra lodsejerne med lb.nr. 1, [P7] og [P8], har Danmarks Naturfredningsforening bemærket, at Folketinget i juni 2020 har vedtaget et forbud imod at sprøjte, pløje og gøde alle § 3-beskyttede arealer, med

ikrafttræden den 1. juli 2022. Danmarks Naturfredningsforening finder, at der bør tages højde for denne lovændring ved Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen, således at fredningsbestemmelsen ikke er mere lempelig end den øvrige lovgivning.

Danmarks Naturfredning har videre bemærket, at foreningen vurderer, at der af hensyn til biodiversiteten med fordel kan ske en opblødning af formuleringen af fredningsbestemmelsernes § 3, stk. 1, således at landbrugsarealerne blot skal holdes *overvejende* lysåbne. Således kan både hensynet til de landskabelige værdier og behovet for at styrke biodiversiteten tilgodeses.

Vedrørende klagen fra lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], har Danmarks Naturfredningsforening bemærket, at der burde have været orienteret bedre undervejs fra fredningsnævnets side. Med hensyn til offentlighedens adgang til lodsejers ejendom bemærker Danmarks Naturfredningsforening, at der hverken er eksisterende eller nye stier på ejendommen, hvorfor offentligheden ikke får adgang.

Vedrørende klagen fra lodsejerne med lb.nr. 6, 7 og 10, [P14] og [P13] samt [P9], har Danmarks Naturfredningsforening bemærket, at området uden fredning hverken er beskyttet imod tekniske anlæg (f.eks. solcelleparker), juletræer, terrænregulering, byggeri mm.

Vedrørende klagen fra lodsejeren med lb.nr. 13, [P6], har Danmarks Naturfredningsforening bemærket, at eftersom ejendommen i næsten fuldt omfang er registreret som §3-beskyttet mose, bør der ikke gives lodsejer mulighed for byggeri, have, deponering, terrænændringer, legeredskaber mv, ligesom der heller ikke bør kompenseres for forbud, da der ikke er tale om, at lodsejeren fratages en umiddelbar ret. Danmarks Naturfredningsforening bemærker desuden, at der i dag ikke er registreret byggeri, have mv. på matriklen, hvilket har ligget til grund for fredningsforslaget.

Vedrørende klagen fra lodsejeren med lb.nr. 19a, [P3], har Danmarks Naturfredningsforening bemærket, at foreningen ikke har indvendinger mod lodsejers ønske om markvanding, såfremt det er nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, og hvis indvinding kan ske uden at påvirke tilstanden i vandløb og vådområder i nærheden væsentligt.

Endelig har Danmarks Naturfredningsforening oplyst, at foreningen ikke har bemærkninger til klagen fra lodsejeren med lb.nr. 15, [P25], idet klagen alene omhandler erstatning mv.

9.1.6 Bemærkninger fra Miljøstyrelsen

Vedrørende klagen fra [V3] har Miljøstyrelsen bemærket, at markvanding er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, hvilket betyder, at fredningens § 3, stk. 7, efter styrelsens opfattelse kan udgå.

Vedrørende klagen fra Danmarks Naturfredningsforening har Miljøstyrelsen bemærket, at styrelsen ikke kan tilslutte sig Danmarks Naturfredningsforenings ønske om at inddrage de arealer i fredningen, som fredningsnævnet udtog.

Vedrørende klagen fra lodsejeren med lb.nr. 13, [P6], har Miljøstyrelsen bemærket, at det fremgår af ejendommens BBR-meddelelse, at der på grunden ligger et udhus på 9 m², der er opført i 1967, og at der ikke er vandforsyning til eller udledning fra ejendommen. Det fremgår videre af BBR-meddelelsen, at der verserer en byggesag om nybyggeri.

Vedrørende klagen fra lodsejeren med lb.nr. 19a, [P3], har Miljøstyrelsen bemærket, at formuleringen ”ikke til hinder for” i fredningsbestemmelsernes § 2 efter styrelsens opfattelse betyder, at fredningen ikke forhindrer, at der kan ske naturgenopretning, men at fredningen dog ikke giver en umiddelbar ret til at gennemføre en sådan naturgenopretning. Dette understøttes af fredningsbestemmelsernes § 3, stk. 6, hvoraf det fremgår, at ”Dræning og vedligeholdelse af grøfter og vandløb reguleres af vandløbsloven” – dvs. på samme måde som før fredningssagen blev rejst.

Miljøstyrelsen gør desuden opmærksom på, at fredningsbestemmelser kun gælder inden for fredningsgrænsen – ikke uden for fredningsgrænsen.

9.1.7 Bemærkninger fra Gribskov Kommune

Vedrørende klagen fra [V3] samt klagerne fra lb.nr. 6, 10 og 13 har Gribskov Kommune bemærket, at der indenfor eller i nærheden af fredningen findes fauna af international betydning, herunder bilag IV-arten, markfirben. Kommunen har videre anført, at det ikke kan udelukkes, at der også findes spidssnudet frø og stor vandsalamander, da de er registreret inden for 1 km fra fredningsområdet, og fredningsområdet indbefatter flere småsøer og vandhuller. Kommunen bemærker videre, at fredningsområdet tillige er levested for de rødlistede arter nattergal og butsnudet frø.

Gribskov Kommune har desuden tilkendegivet, at den som plejemyndighed vil påse, at der ved anlæggelse og pleje af veje og stier tages mest muligt hensyn til flora og fauna.

Vedrørende klagen fra lb.nr. 1 bemærker Gribskov Kommune, at store dele af de lavbundede områder inden for fredningen bliver drænet i dag, samt at det følger af § 3 i naturbeskyttelsesloven, at der ikke må ske tilstandsændringer, der påvirker de beskyttede naturtyper negativt, herunder dræning af moser og enge. Nydræning, der kan påvirke et § 3-beskyttet naturtype negativt, er derfor ikke tilladt.

10. Miljø- og Fødevareklagenævnets høringer af 18. maj, 7. juni, 22. juni og 31. juni 2021

10.1.1 Bemærkninger vedrørende lodsejeren med lb.nr. 13, [P6s] ejendom

Gribskov Kommune har vedrørende [P6s] verserende byggesag oplyst, at den sat i bero, til fredningssagen er endelig afgjort.

Miljøstyrelsen har bemærket, at ikke-godkendte forhold på en ejendom ikke kan udløse fredningserstatning eller begrunde, at ejendommen tages ud af fredningen.

10.1.2 Bemærkninger vedrørende lodsejerne med lb.nr. 19b, [P2] og [P1s] ejendom

Helsingør Kommune har bemærket, at kommunen, efter at fredningsnævnet traf afgørelse i selve fredningssagen, desværre ikke var opmærksom på, at fredningsforslaget stadig var gældende, så længe sagen blev behandlet hos Miljø og Fødevareklagenævnet. Kommunen har derfor udtalt til lodsejeren, at etablering af læhegn ikke forudsætter landzonetilladelse, og kommunen har meddelt landzonetilladelse til en lille sø uden forudgående dispensation fra fredningsforslaget. Kommunen oplyser, at den vil kontakte ejerne af ejendommen og oplyse om, at læhegn og sø forudsætter en dispensation fra fredningsforslaget, eventuelt en dispensation fra fredningen såfremt Miljø og Fødevareklagenævnet beslutter, at arealet skal fredes. Kommunen oplyser afslutningsvis, at søen er nygravet, og inden for kort tid forventes at opfylde kravene i forhold til at være beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3.

10.1.3 Bemærkninger vedrørende sagsbehandlingen i fredningsnævnet, herunder offentliggørelse af fredningsforslaget

Lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], har bemærket, at han er uenig med fredningsnævnet i, at han under sagsbehandlingen har haft lejlighed til at gøre sine standpunkter gældende, herunder fordi fredningsforslaget efter klagers opfattelse ikke var tilgængeligt i offentlige databaser, samt fordi fredningsnævnet ikke rettidigt har fremsendt relevant materiale om fredningen.

Miljøstyrelsen har vedrørende spørgsmålet om offentliggørelse af fredningsforslaget i offentlige databaser bemærket, at oplysning om, at fredningssagen var rejst, blev bekendtgjort i Statstidende den 20. september 2016, og at fredningsforslaget blev offentliggjort på fredningsnævnens hjemmeside den 21. september 2016. Styrelsen har endvidere oplyst, at fredningsforslaget blev gjort offentligt tilgængeligt via Danmarks Miljøportals Arealinformation den 23. september 2016, hvor det kunne tilgås under fanen 'Fredede områder, forslag'.

Lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], har bestridt det af Miljøstyrelsen anførte om, at fredningsforslaget blev gjort offentligt tilgængeligt via Danmarks Miljøportals Arealinformation. Lodsejeren har endvidere gjort gældende,

at hverken tidligere eller ny erhvervede ejendomsdatabaser vedrørende ejendommen indeholder oplysninger om fredningen eller fredningsforslaget.

Miljøstyrelsen har vedrørende spørgsmålet om offentliggørelse af fredningsforslaget i offentlige databaser supplerende bemærket, at det fremgår af det af lodsejer med lb.nr. 2 medsendte skærbillede fra Danmarks Miljøportal, at klager ikke har åbnet den rette temagruppe, hvor kortlag vedr. fredninger og fredningsforslag befinder sig. Styrelsen har endvidere bemærket, at ejendomsdatabaser tilsyneladende slet ikke forholder sig til fredninger eller fredningsforslag vedrørende ejendommen.

Lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], har kvitteret for endelig at have fået en forklaring vedrørende offentliggørelse af fredningsforslaget. Lodsejer bemærker, at det er ejendomsmæglerens fejl, at han ikke var oplyst om fredningsforslaget.

Lodsejeren med lb.nr. 2, [V9], har dog fortsat gjort gældende, at det er kritisabelt, at fredningsnævnet ikke følger op på, om ejendomme inden for fredningsområdet har skiftet ejere, og at der således gik mere end 15 måneder, fra klager erhvervede ejendommen, til han blev bekendt med fredningssagen.

11. Miljø- og Fødevarerklagenævnets besigtigelse og offentlige møde

Miljø- og Fødevarerklagenævnet besigtigede den 21. september 2021 fredningsområdet og holdt efterfølgende den 22. september 2021 offentligt møde om sagen.

Sagsrejsere redegjorde under besigtigelsen og i forbindelse med det offentlige møde for forslaget om fredning af Keldsø-området i Gribskov og Helsingør kommuner.

Der var under besigtigelsen drøftelser om muligheden for at ændre stiforløbet langs matr.nr. 1n, Havreholm By, Havreholm og op mod Gurre Å.

Der var på det offentlige møde indlæg om nødvendigheden af at frede området.

[V3] anførte bl.a., at en fredning er unødvendig, og at fredningsbestemmelserne er unødigt indgribende for de enkelte lodsejere.

Miljøstyrelsen oplyste, at styrelsen ikke vil udtale sig imod en fredning.

Andre lodsejere og foreninger, som ikke er medlemmer af [V3], udtrykte støtte til fredningen.

Endelig blev de indsendte klagepunkter i alt væsentligt gentaget.

12. Skriftlige indlæg efter det offentlige møde

Miljø- og Fødevareklagenævnet har efter det offentlige møde modtaget skriftlige indlæg fra [V3] og [V1].

12.1.1 Skriftligt indlæg fra [V3] af 24. september 2021

[V3] har anført, at det i forbindelse med besigtigelsen og det offentlige møde fortsat ikke er lykkedes for fredningsmyndighederne, at komme med en bare nogenlunde fyldestgørende begrundelse for fredningens reelle værdier.

Det er desuden [V3]s opfattelse, at sagsrejsers forberedelse og håndtering af fredningssagen har været dårligt eksekveret, herunder at der burde have været en inddragende dialog i forbindelse med fastlæggelse af stier i fredningen.

[V3] har endvidere anført, at der kan være habilitetsproblemer i forbindelse med Danmarks Naturfredningsforenings rejsning af fredningssagen, idet lodsejeren med lb.nr. 11, der har en højt beliggende ejendom med udsigt over fredningsområdet, også er medlem af den lokale afdeling af Danmarks Naturfredningsforening.

[V3] har endelig i det væsentlige gentaget tidligere anførte klagepunkter.

12.1.2 Høringssvar fra [V1] af 8. november 2021

Miljø- og Fødevareklagenævnet iværksatte efter besigtigelsen og det offentlige møde en høring af [V1] med henblik på at modtage bemærkninger til den foreslåede ændring af stiforløbet langs Gurre Å, samt om hvorvidt [V1] ønsker linjeføringen ved klubhuset ændret.

[V1] har oplyst, at politiet har besigtiget skydebanen, og at politiet i forbindelse med besigtigelsen ikke havde specifikke indvendinger imod det foreslåede stiforløb bag om klubhuset langs åen.

For så vidt angår det ændrede stiforløb fra matr.nr. 1n, Havreholm By, Havreholm og op mod Gurre Å, har [V1] oplyst, at politiet kræver, at der skal opsættes skilte med teksten ”Skydebane – Adgang Forbudt” – enten på dansk eller i flersproget udgave – gul bund, sort tekst, samt at der skal hejses en advarselsskugle på et sådant sted og i en sådan højde, at den kan ses af de personer, der vil benytte stien. Politiet har endvidere tilkendegivet, at afgrænsningen mellem sti og skydebane bør markeres på en tydelig måde.

[V1] har afsluttende bemærket, at afholdelse af udgifter til opfyldelse af de nævnte anvisninger fra politiet er [V1] uvedkommende.

12.1.3 Skriftligt indlæg fra lodsejeren med lb.nr. 2 af 13. november 2021

Lodsejeren har oplyst, at det som nævnet har anført i tilkendegivelsen om fredning af 29. oktober 2021 tages til efterretning. Lodsejeren udtrykker desuden tilfredshed med de ændringer til fredningsnævnets afgørelse, som nævnet har vedtaget.

Lodsejeren udtrykker endelig ønske om, at plantning af læhegn kan ske uden forudgående tilladelse fra fredningsnævnet.

13. Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen

13.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets indledende bemærkninger

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Birgitte Egelund Olsen (formand), landsdommerne Peter Buhl og Olaf Tingleff, og de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Lene Hansen, Else Marie Larsen og Jens Vibjerg.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1, kan fredningsnævnets afgørelse efter § 40 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det følger af naturbeskyttelseslovens § 42, at Miljø- og Fødevareklagenævnet skal efterprøve fredningsnævnets afgørelse efter § 40, stk. 1, i dens helhed, når den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr.

Endvidere følger det af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, at Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ændre fredningsnævnets afgørelse, herunder fredningens geografiske udstrækning, fredningsbestemmelserne og erstatningen. Dette gælder, uanset hvem der har rejst fredningssagen eller påklaget fredningsnævnets afgørelse, og uanset fredningsforslaget og de forslag og krav, der er fremført for fredningsnævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, kan der gennemføres fredning af landarealer til varetagelse af de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens formålsbestemmelse i § 1, hvoraf det fremgår, at:

§ 1. Loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk. 2. Loven tilsigter særligt

- 1) at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- 2) at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- 3) at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Efter naturbeskyttelseslovens § 38 skal en fredning indeholde en bestemmelse om formålet med fredningen. Ifølge § 38, stk. 3, kan en fredning gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færdsel i området. Af bestemmelsens stk. 4 fremgår, at en fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder de påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige, for at fredningsformålet kan opnås.

13.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets generelle bemærkninger

13.2.1 Fredningens gennemførelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en afvejning af de hensyn, der fremgår af formålsbestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 1, at området er fredningsværdigt og skal fredes. Nævnet har lagt vægt på, at området rummer væsentlige landskabelige værdier, som afspejles i fredningens formålsbestemmelse. Nævnet tilslutter sig således fredningsnævnets begrundelse for at frede.

13.2.2 Fredningens afgrænsning

Et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnet besluttede at tiltræde den af fredningsnævnet fastsatte afgrænsning af fredningen, dog med den ændring, at det areal, der på besigtigelsestidspunktet udgjorde en oplagsplads på ejendommen tilhørende lodsejeren med lb.nr. 1, skal udgå af fredningsområdet. Flertallet fandt, at området havde karakter af en oplagsplads og ikke frembød fredningsmæssige værdier.

Et mindretal (Pelle Andersen-Harild) stemte for at fastholde den af fredningsnævnet fastsatte afgrænsning i forhold til oplagspladsen på ejendommen tilhørende lodsejeren med lb.nr. 1. Mindretallet lagde herved vægt på, at området indgår naturligt i fredningen, og oplagspladsen derfor bør flyttes væk fra området.

Flertallet vurderede, at nåletræsplantagen, som er beliggende på matr.nr. 2a, Havreholm By, Hornbæk, på en forholdsvis kort strækning forhindrer indsyn til fredningen, og at udgifterne forbundet med afdrivning ikke i tilstrækkelig grad opvejer de fordele, der vil være ved afdrivning af plantagen. Et mindretal (Pelle Andersen-Harild) fandt, at nåletræsplantagen burde inddrages i fredningen og at nåletræerne burde afdrives for at sikre indsynet til fredningsområdet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet besluttede enstemmigt, at arealerne beliggende matr.nr. 5a, 5ab, 5u og 7000c alle Havreholm By, Havreholm, ikke skal inddrages i fredningen, idet området ikke har en naturlig sammenhæng med fredningsområdet og ikke indeholder sådanne naturmæssige værdier, at området er fredningsværdigt.

Et enigt nævn besluttede at ændre stiforløbet, således at stien skal løbe på matr.nr. 21k langs skellet til matr.nr. 21p, begge Havreholm By, Hornbæk,

op mod Gurre Å – i stedet for at løbe i skellet mellem matr.nr. 1n, 21k og 21n alle Havreholm By, Hornbæk, frem mod punktet, hvor stien krydser Gurre Å. Det ændrede stiforløb fremgår af fredningskortet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet besluttede endvidere af hensyn til [V1] at føre stien øst om [V1]s klubhus på matr.nr. 5b, Villingerød By, Esbønderup, så stien kommer til at løbe mellem klubhuset og Gurre Å. Plejemyndigheden skal som led i plejen forestå, at myndigheders krav i forhold til skydebanen opfyldes.

13.2.3 Fredningens indhold

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget, at bestemmelsens stk. 1 skal ændres, således at det fremgår af bestemmelsen, at landbrugsarealerne skal holdes overvejende lysåbne, samt at fredningsnævnet kan meddele dispensation til plantning af læhegn og solitære træer, når plantningen er forenelig med bevarelsen af udsyn til og over fredningsområdet. Som konsekvens heraf udgår første punktum i bestemmelsens stk. 4.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget, at bestemmelsens stk. 2 skal ændres, således at det fremgår af bestemmelsen, at drift af arealer med beskyttede naturtyper skal ske i henhold til de til enhver tid gældende regler herom.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget, at bestemmelsens stk. 7 skal ændres, således at det fremgår af bestemmelsen, at markvanding inden for fredningen reguleres af reglerne i vandforsyningsloven.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at præcisere bestemmelsens stk. 1, således at solcelleanlæg udtrykkeligt fremgår blandt eksemplerne på faste konstruktioner, som ikke må opføres inden for fredningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget, at bestemmelsens stk. 4 skal ændres, således at et nyt 2. pkt. i bestemmelsen tilføjes, hvorefter det er tilladt at bibeholde og opsætte ”hestehegn” bestående af træstopler med op til tre tværliggende lægter forudsat at de er holdt i jordfarver. Nuværende 2. pkt. bliver herefter 3. pkt. Som konsekvens af tilføjjelsen slettes ”træhegn” i 3. pkt.

§ 8 Naturpleje

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at ændre fredningsbestemmelsernes § 9, således at bestemmelsen bringes i overensstemmelse med plejebekendtgørelsen.

§ 10 Særbestemmelser

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at tilføje to nye stykker under § 10 om særbestemmelser i fredningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har således vedtaget at tilføje en ny bestemmelse om, at fredningen ikke skal være til hinder for anlæg af cykelstier langs asfalterede veje.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden vedtaget at tilføje en ny bestemmelse om, at fredningen ikke skal være til hinder for, at det eksisterende, lovligt opførte udhus på 9 m² på matr.nr. 6b, Esrumkloster, Esbønderup kan genopføres i den bræmme op mod matr.nr. 1n, Havreholm By, Hornbæk, hvor der ikke er beskyttede naturtyper, samt at fredningsnævnet vil skulle godkende bygningens udformning, størrelse og placering.

13.2.4 Øvrige bemærkninger

Vedrørende klagepunkterne om manglende aktindsigt ved fredningsnævnet bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet har behandlet klagepunkterne i tre separate sager, hvor nævnet har truffet afgørelse den 22. juni 2021.⁵ I to af sagerne stadfæstede nævnet fredningsnævnets afgørelser om aktindsigt, idet nævnet lagde til grund, at der ikke ved fredningsnævnet eksisterer yderligere materiale, som er omfattet af klagers anmodning om aktindsigt. I den tredje sag ændrede nævnet fredningsnævnets afgørelse, således, at der tillige blev meddelt aktindsigt i en aktliste i fredningsnævnets sag.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på den baggrund vurderet, at klagepunkterne vedrørende aktindsigt ikke udgør sådanne mangler ved fredningsnævnets sagsbehandling, at fredningsnævnets afgørelse bør ophæves som ugyldig og hjemvises til fornyet behandling ved fredningsnævnet.

Særligt vedrørende lodsejeren med lb.nr. 2s anbringende om manglende udsættelse af høringsfrist i sagen i forbindelse med lodsejers anmodning om aktindsigt bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at fredningsnævnet burde have iagttaget § 9 b, stk. 1, i forvaltningsloven, hvorefter sagens afgørelse udsættes, hvis en part under sagens behandling fremsætter en anmodning om aktindsigt, og denne anmodning efter loven skal imødekommes, indtil der er givet parten adgang til at gøre sig bekendt med dokumenterne. Nævnet har imidlertid samlet vurderet, at disse forhold ikke udgør sådanne mangler ved fredningsnævnets sagsbehandling, at fredningsnævnets afgørelse bør ophæves som ugyldig, og hjemvises til fornyet behandling ved fredningsnævnet. Nævnet har herved lagt vægt på, at klagenævnet ved sin behandling af klagesagen har iagttaget forvaltningslovens regler om partshøring, og at de høringsfejl mv., som fredningsnævnet har begået, ikke har haft betydning for klagerens mulighed for at kommentere på oplysningerne i sagen samt rigtigheden af

⁵ Miljø- og Fødevareklagenævnets sagsnr. 21/05543, 21/05544 og 21/05548.

fredningsnævnets afgørelse, inden klagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Vedrørende klagepunkterne om inhabilitet hos Danmarks Naturfredningsforening i forbindelse med rejsning af fredningssagen bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Danmarks Naturfredningsforening ikke er en forvaltningsmyndighed, og at foreningen dermed ikke er underlagt forvaltningslovens⁶ regler om habilitet. Nævnet har konstateret, at Danmarks Naturfredningsforening som sagsrejer har redegjort for baggrunden for fredningsforslaget, herunder de saglige hensyn bag ønsket om fredning af området, og at det er disse hensyn, som ligger til grund for nævnets beslutning om at frede området.

13.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Nordsjællands afgørelse af 1. oktober 2018 om fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Keldsø-området i Gribskov Kommune og Helsingør Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter følgende matrikelnumre:

Gribskov Kommune:

Matr.nr. 4a, 4b, 4s, 4v, 4æ, 5b, 6ae, 6al, 6f, 6k, 6i, 6l, 6g og 32a, samt del af matr.nr. 5a, 6a, 6z, 4l, 6c og 7000d Villingerød By, Esbønderup.

Matr.nr. 1o, 1g, 6b, 10, 11b, 12b, 13 og 16a, samt del af matr.nr. 1i, 12a og 11a, [V2], Esbønderup.

Helsingør Kommune:

Del af matr.nr. 6z Villingerød By, Esbønderup.

Matr.nr. 12f, samt del af matr.nr. 1c, 10c, 10e, 11k, 12e, 12g, Plejelt By, Tikøb.

Matr.nr. 1n, 4z, 4ø, 8, 10, 13b, 20a, 20b, 20c, 20d, 20e, 20f, 20g, 20h, 20i, 20k, 20l, 20m, 21a, 21b, 21c, 21d, 21e, 21f, 21g, 21h, 21i, 21k, 21l, 21m, 21n, 21o og 21p, samt del af matr.nr. 9a, 4y, 3a, 7b, 13a og 2a Havreholm By, Hornbæk.

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 af forvaltningsloven.

Fredningen af Keldsø-området gennemføres med følgende bestemmelser, som herefter gælder for fredningen:

§ 1 Fredningens formål

Formålet med fredningen er

- at sikre og forbedre det nuværende egnskarakteristiske åbne landskab ved Keldsø-området med enge, moser, overdrev og småsøer,
- at sikre den biologiske mangfoldighed i området og forbedre levevilkårene for et rigt dyre- og planteliv,
- at beskytte de geologiske terrænformer,
- at sikre områdets kulturspor, og
- at forbedre adgangen til offentlig færdsel ad stier.

§ 2 Bevaring af området

Området skal bevares i dets nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring tillades ved dispensation. Dog er fredningen ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning i området med gendannelse af den naturlige hydrologi, herunder Kelds Ås mulighed for at bane sig vej over de naturligt laveste områder i terrænet eller gendannelse af hele eller dele af Keldsø og Keldsø Enge gennem en samlet plan.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med flerårige udsigtshæmmende afgrøder som f.eks. juletræer, energipil og elefantgræs ikke tilladt. Landbrugsarealerne skal holdes overvejende lysåbne. Fredningsnævnet kan meddele dispensation til plantning af læhegn og solitære træer, når plantningen er forenelig med bevarelsen af udsyn til og over fredningsområdet.

Stk. 2. Drift af arealer med beskyttede naturtyper skal ske i henhold til de enhver tid gældende regler herom.

Stk. 3. Eksisterende løvtræsarealer skal opretholdes.

Stk. 4. Eksisterende levende hegn må vedligeholdes ved enkelte genplantninger med hjemmehørende løvtræsarter.

Stk. 5. Permanent deponering og oplag af maskiner, effekter og materialer må ikke finde sted inden for fredningsområdet. Bestemmelsen er ikke til hinder for oplag af markstakke med dybstrøelse, kompost, ensilage, wrapphø og halmballer, som har sammenhæng med udnyttelse af landbrugsjord i omdrift som hidtil.

Stk. 6. Dræning og vedligeholdelse af grøfter og vandløb reguleres af de til enhver tid gældende regler i vandløbsloven.

Stk. 7. Drikkevandsindvinding kan fortsætte som hidtil. Markvanding kan ske i henhold til de til enhver tid gældende regler herom i vandforsyningsloven.

Stk. 8. Havearealer må ikke udvides. Afskærmende beplantninger omkring driftsbygninger er tilladt.

§ 4 Byggeri m.v.

Der må ikke etableres nye boliger i området.

Stk. 2. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter, legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Stk. 3. Opsætning af solceller kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter forudgående godkendelse af fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Opførelse af pelsdyrfarme, fjerkræfarme, drivhusgartnerier og ridehaller er ikke tilladt.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for opførelse af sædvanlige skure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. vindmøller, solcelleanlæg og tankanlæg, transformerstationer og master. Eksisterende høchsitze kan fastholdes. Opførelse af fugletårne kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 2. Der må ikke anbringes campingvogne og lignende i det fredede område. Teltslagning kan finde sted i mindre omfang.

Stk. 3. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere er ikke tilladt. Dog kan den eksisterende skydebane på matr.nr. 5b Villingerød By, Esbønderup, fortsætte i det hidtidige lovlige omfang, men må ikke udvides.

Stk. 4. Der må opsættes sædvanlige landbrugshegn til husdyrbrug (neutralt trådhegn på hegnspæle), som tillader vildtet at bevæge sig frit over arealerne. Det er desuden tilladt at bibeholde og opsætte "hestehegn" med op til tre tværliggende lægter. Hegnene skal holdes i jordfarver. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. blafrehegn.

Stk. 5. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden og med placering efter aftale med lodsejeren.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med pleje, anlæg af stier m.v., f.eks. stenter, drikkeanlæg og fangefolde.

§ 6 Terrænændringer m.v.

Terrænændringer og råstofudvinding er ikke tilladt. Dog kan der ske terrænændringer som led i en naturgenopretning eller som mindre terrænændringer i forbindelse med byggeri og anlæg efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 7 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love. Eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og markvejes nuværende tracé ændres, såfremt den samlede stiforbindelse gennem landskabet ikke afbrydes, og offentlighedens mulighed for at opleve det fredede område ikke forringes.

Stk. 3. Nye stier, der anlægges som et led i fredningen, skal etableres på plejemyndighedens foranledning inden 2 år. Etablering af stier skal udføres, så det ikke medfører udgift for ejer eller bruger.

§ 8 Naturpleje

Plejemyndigheden kan gennemføre pleje i henhold til den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse. Plejen tilrettelægges, så den opfylder fredningens formål. Plejen skal tilrettelægges med henblik på øget diversitet i forhold til den enkelte naturtype.

Stk. 2. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, og de senere for højst 10 år.

Stk. 3. Plejeplanen skal ud over initiativer til natur- og landskabspleje efter aftale med lodsejerne indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke og stenter.

§ 9 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

§ 10 Særbestemmelser

Det enligt stående fuldkrøgede markante løvtræ på matr.nr. 1 i Esrum Kloster, Esbønderup, må ikke fældes eller beskæres. Inden for kronens

projektion (kronebredden), dog mindst 30 meter i diameter må der ikke sprøjtes, gødes og jordbehandles.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for anlæggelse af cykelstier langs asfalterede veje.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for, at det eksisterende, lovligt opførte udhus på 9 m² på matr.nr. 6b, Esrumkloster, Esbønderup, kan genopføres i den bræmme op mod matr.nr. 1n, Havreholm By, Hornbæk, hvor der ikke er beskyttede naturtyper. Fredningsnævnet skal godkende bygningens udformning, størrelse og placering

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

Fredningens afgrænsning og indhold fremgår yderligere af medfølgende fredningskort.